

NAČINI UVEZIVANJA SLIKOVNICA ZA DJECU

Pehar, Anita

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:748443>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-04**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ANITA PEHAR

NAČINI UVEZIVANJA SLIKOVNICA ZA DJECU

Završni rad

Pula, studeni, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ANITA PEHAR

NAČINI UVEZIVANJA SLIKOVNICA ZA DJECU

Završni rad

JMBAG: 0303077876 redoviti student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij Predškolski odgoj

Predmet: Metodika likovne kulture

Znanstveno područje: Umjetničko područje

Znanstveno polje: Likovna umjetnost

Znanstvena grana: Likovna pedagogija

Mentorica: doc. art. dr. phil. Aleksandra Rotar

Pula, 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana, Anita Pehar kandidatkinja za prvostupnicu Predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, _____, _____ godine.

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Anita Pehar, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom NAČINI UVEZIVANJA SLIKOVNICA ZA DJECU koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____, _____ godine.

Potpis

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	ŠTO JE TO SLIKOVNICA, NJEZINA FUNKCIJA I DEFINICIJA.....	2
3.	SLIKOVNICA KROZ POVIJEST.....	4
3.1.	EGIPATSKO PISMO.....	8
3.2.	EGIPATSKI PAPIRUS	9
3.3.	JAPANSKO KAZALIŠTE – KAMISHIBAI	11
4.	POVIJESNI RAZVOJ SLIKOVNICE U HRVATSKOJ	14
5.	SLIKOVNICA U ODGOJU I OBRAZOVANJU	20
6.	LIKOVNI GOVOR SLIKOVNICE.....	21
7.	OBLICI KNJIGA I VRSTE UVEZA	22
7.1.	RAZVOJ KNJIGE	22
7.2.	VRSTE UVEZA KNJIGA	23
7.2.1.	Meki uvez	23
7.2.2.	Tvrđi uvez.....	24
7.2.3.	Mehanički uvez.....	28
8.	DJEČJE SLIKOVNICE I NJIHOVI UVEZI.....	31
9.	OD KORICA DO SLIKOVNICE.....	42
10.	PRIPREMA ZA AKTIVNOST U DJEČJEM VRTIĆU.....	47
11.	ZAKLJUČAK.....	51
12.	LITERATURA	52
13.	POPIS PRIMJERA	54
14.	SAŽETAK	58

1. UVOD

Završetkom srednjoškolskog obrazovanja postala sam grafički tehničar dorade u Školi za grafiku, dizajn i medijsku produkciju u Zagrebu. Sve ono što sam naučila kroz četverogodišnje školovanje željela sam prenijeti i na ovaj završni rad. Prilikom učenja o ručnoj izradi slikovnice nastala je ideja za osmišljavanjem i realizacijom same slikovnice. Tijekom izrade završnog rada htjela sam uklopiti svoje srednjoškolsko znanje i znanje koje sam stekla kroz studiranje na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti. U srednjoj školi kroz praksu sam naučila što je to uvezivanje knjiga i koji je postupak izrade, a Fakultet me kroz teoriju i praksu naučio kako postati vrstan odgajatelj. Spoj srednje škole i fakulteta doveo me do ideje za završni rad.

Na samome početku rada nalazi se poglavlje o slikovnici, njezinoj funkciji i definiciji. Zatim slijedi poglavlje koje opisuje cijelu povijest slikovnice od samog njezinog početka: kako se i gdje počela koristiti – sve od Dalekog istoka, gdje se koriste drugačiji načini usmenog izlaganja slikovnice i drevnog Egipta, gdje je opisano egipatsko pismo i egipatski papirus. Neizostavni dio rada jest povijest hrvatske slikovnice, u kojemu je opisan njezin početak i predstavljeno koje sve slikovnice, ali i ilustratori ulaze u hrvatsku povijest slikovnice.

Kada govorimo o odgoju i obrazovanju djece od samih njihovih početaka, vrlo je bitno usmjeriti se na kvalitetu i što bolje razumijevanje djece ka njihovom daljnjem odrastanju. Slikovnica može biti jedan od načina koji će zainteresirati dijete za učenje, poboljšati pamćenje, razvijati maštu i druge sposobnosti koje dijete može samo razviti prilikom čitanja ili ilustriranja svoje slikovnice. Likovni govor kod djece treba razvijati u samim njihovim počecima odrastanja, a u svojem završnom radu govorim o tome kako su boje i ilustracije najvažniji čimbenici u realizaciji kvalitetne slikovnice.

Drugi dio završnog rada spoj je mojeg iskustva i naučenog znanja koje sam stekla tokom srednjoškolskog obrazovanja. Opisala koje sve vrste uveza postoje i njihovu funkciju, a navedeno sam objedinila fotografijama koje prikazuju moje vlastite radove. Od korica do slikovnice posljednji je dio rada te opisuje kako sam došla do ideje za stvaranjem vlastite slikovnice za djecu.

2. ŠTO JE TO SLIKOVNICA, NJEZINA FUNKCIJA I DEFINICIJA

Slikovnica, i sama riječ govori, jest skup slika koje se nazivaju minijaturama, odnosno ilustracijama. Minijatura je slika ili crtež malog formata, najčešće precizno izvedena na papiru ili metalnoj pločici. Njezini počeci datiraju još od 14. stoljeća, a najpoznatija hrvatska ilustratorica minijatura je Cvijeta Job.

Preporučljivo je da ilustracije za djecu predškolske i rane školske dobi budu inspirativne, obogate doživljaj priče i potaknu imaginaciju i stvaralaštvo te da u djetetu razvijaju osjećaj za likovno i lijepo. Djetetu je potrebno ponuditi slikovnice s likovno vrijednim ilustracijama čija su obilježja: stilska pročišćenost, harmonija i ritam boja. Razinu kvalitete ilustracije određuje ravnoteža između sadržaja i forme ilustracije te jedinstven izraz likovnog stvaratelja. Stoga je rad uz slikovnicu iznimno vrijedan aspekt ne samo likovnog i književnog odgoja, nego i odgoja u smislu vizualne komunikacije (Balić-Šimrak, Narančić Kovač, 2011). Tekst, ilustracija, dizajn, socijalni, kulturalni i povijesni dokument te djetetovo iskustvo – sve to čini kvalitetnu slikovnicu. Kao umjetnički oblik ona podrazumijeva međuovisnost slike i riječi, jer bez slike ili riječi slikovnica ne može dospjeti do djeteta, zainteresirati ga i uveličati djetetovu maštu (Hameršak, Zima, 2015).

Martinović i Stričević (2012) govore da je slikovnica prvi susret djeteta s književnošću i pisanom riječju općenito, a ostvaruje se u djetinjstvu te je zbog dobrobiti djeteta nužno voditi brigu o kvaliteti slikovnice s ciljem iskorištavanja potencijala koje slikovnica posjeduje. Slikovnica, kao „prva djetetova knjiga” (Stričević, 2006), svakodnevno i uvijek će uveseljavati djecu te dobi i na njima zanimljiv i interesantan način olakšati sami njihov pogled na svijet i sve što ih okružuje. Zbog toga je vrlo bitno uvidjeti ulogu i funkciju slikovnice. Čačko (2000) i Centner (2007) naglašavaju važnost spoznajne uloge slikovnice – ona pomaže djeci da bolje razumiju sebe, da saznaju ono što ih zanima o svijetu, opisuje i približava moguće situacije u obitelji, vrtiću, zajednici i sl. Čitajući slikovnice u suradnji s drugom djecom i odraslima, djeca stvaraju nova znanja, jačaju prijateljstva, iznose svoja mišljenja i iskustva (Hlevnjak, 2000).

Također, možemo govoriti i o estetskoj ulozi slikovnice. Prilikom čitanja slikovnice djeca razvijaju osjećaj za lijepo i ugodno, ono što im je manje lijepo i ono što im se zaista sviđa i za čime žude. Na prvi pogled čitatelj, odnosno dijete uoči jesu li mu

ilustracije oku ugodne, kakvo je mjesto radnje te kakvi su likovi. Samom estetikom slikovnice uspostavlja se veza između slika i čitatelja.

Zabavna strana slikovnice je upravo ta da djetetu pobudi njegovu maštu, radoznalost, zaigranost, veselje i da ono utone u novi svijet koji istražuje svojim očima. Upravo zabavna strana slikovnice želi djetetu predstaviti knjigu kao nešto što je zabavno, a u isto vrijeme poučno i korisno.

Informacijsko – odgojna funkcija slikovnice je ta da dijete pomoću slikovnice dobije odgovore koji ga zanimaju, da razriješi sva pitanja i nedoumice koje ga muče i za koje ne može naći rješenje. Sukladno time dijete će postupno uvidjeti da je knjiga izvor znanja iz kojeg valja crpiti, a da do tada to nije ni primjećivalo. Posljednja, ali nikako manje bitna, iskustvena je funkcija kojom se želi putem slika i riječi doprijeti do djece koja se nisu nikada susrela sa životom na selu, farmi ili koja nikada nisu imala priliku vidjeti domaće životinje kao što su krave, pilići, koze, svinje, ovce, guske i drugo. Ovakav način čitanja slikovnica spaja dvije generacije: roditelje i djecu. Između njih javlja se veza pomoću koje mogu razmjenjivati svoja iskustva i znanja te ih dijeliti sa svojom djecom na njima zabavan i edukativan način. Prvi pojmovi u slikovnicama za najmlađe prve su informacije o svijetu oko djeteta i o njemu samom. Djeca također stječu informacije o bojama, veličinama, skladu, umjetnosti. Slikovnice izgrađuju dječji rječnik, potiču učenje govora i razvoj osjećaja za jezik. Prve rime pak, osnova su i poticaj za prihvaćanje poezije, poticaj za vlastito stvaralaštvo (Posilović et al., 1986). Dakle, ako je slikovnica napravljena kako treba, ona predstavlja skup odgojnih i obrazovnih sadržaja i vrijednosti koje trebaju biti pravi izazov. Stoga, odgojno-obrazovni djelatnici trebali bi pronaći odgovore na brojna pitanja o vrijednosti i značaju slikovnice.

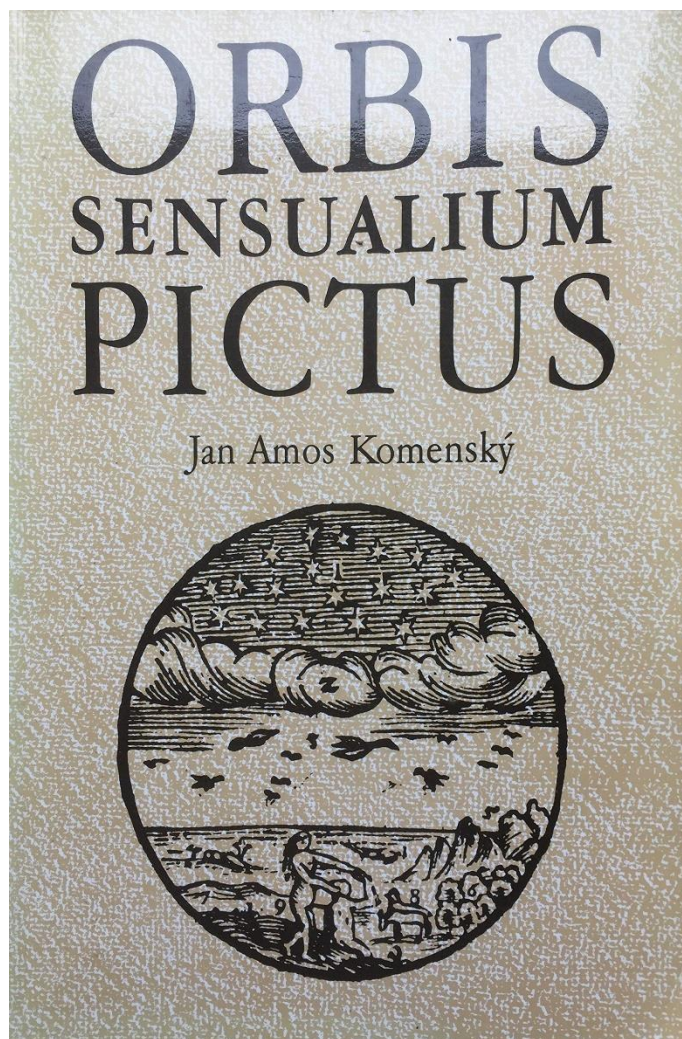
Primjer 1: Dječja čitanka o zdravlju (1927.)

Autorica priče: Ivana Brlić-Mažuranić; Autor ilustracija: Vladimir Kirin; Zagreb: Laurana; Uvez: tvrdi.

Izvor: <http://library.foi.hr/lib/knjiga.php?sqlid=70&H=&E=&lok=&zbi=&sqlx=80018>

3. SLIKOVNICA KROZ POVIJEST

Začetnik prve edukativne slikovnice je teolog i pedagog Jan Amos Komensky. Njegova slikovnica „Orbis sensaulium pictus“ (hrv. *Osjetilni svijet u slikama*) objavljena je 1658. godine kao prva edukativna slikovnica u povijesti. Objavljena je na latinskom i njemačkom jeziku, a u njoj se nalazi 150 slika koje prikazuju svakodnevne poslove. Prepoznata kao predak današnje dječje književnosti. U jednom trenutku povijesti slikovnica je služila i kao udžbenik koji se koristio u Europi u osnovnom obrazovanju. „Orbis sensaulium pictus“ je nešto između slikovnog rječnika i slikovnice i kao takav se smatra pretečom slikovnice. Jan Amos Komensky tvrdio je da poučavanje mora polaziti od osjetilnih zapažanja, ali i shvaćanja da se djetetu mora pristupiti drugačije nego odraslom čovjeku. Uvidio je sliku kao univerzalni jezik i držao se načela da slikovnica mora biti psihološki, lingvistički i pedagoški ispravna.

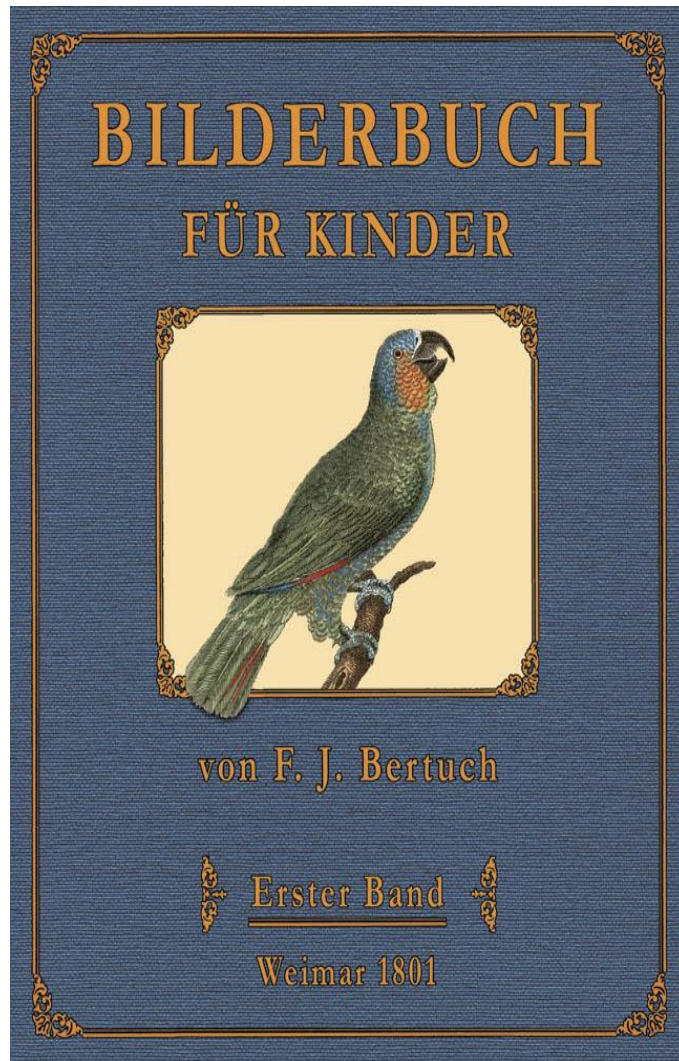

Primjer 2: Orbis sensualium pictus (1658.)

Autor priče: Jan Amos Komensky; Autor ilustracija: Jan Amos Komensky; Nürnberg (Njemačka);
Izdavač: nepoznat; Uvez: meki.

Izvor: Wikipedia

Ipak, pravim ocem slikovnice Europljani smatraju weimarskog nakladnika Friedricha Justina Bertucha koji je 1792. godine realizirao sjajan nakladnički pothvat objavivši divot – izdanje *Slikovnice za djecu u 12 tomova*, sa 6.000 bakroreza. Bertuch je *Slikovnicu* prodavao u kompletu, ali i pojedinačno, da bi je učinio dostupnom svima. (Čičko, 2000).

Primjer 3: Bilderbuch für Kinder (1729.)

Autor priče: Friedrich Justin Bertuch; Autor ilustracija: Friedrich Justin Bertuch; Weimar: Landes-Industrie-Comptoir; Uvez: meki.

Izvor: <https://www.abebooks.co.uk/Bilderbuch-Kinder-1-Bertuch-Friedrich-Justin/6122331439/bd>

Slikovnica koja je prikazana na slici autora Friedricha Justina Bertucha, odnosno naslovna korica knjige, napravljena je od zlatotiska zato što u većini slučajeva zlatotisak je taj koji doprinosi vizualno ljepšoj kvaliteti same korice. Također, boja papira je vrlo bitna da bi se što bolje uskladile dvije boje, a u ovom slučaju to su plava i zlatna. Ukrasi, koji se jasno mogu vidjeti, dodatni su bonus ovoj knjizi jer će ovakvom vrstom tiska i ukrasa u čitatelju probuditi znatiželjnost i zainteresiranost. Kao što sama knjiga govori, u njoj se nalazi 6.000 bakroreza, što znači da je svaki crtež napravljen urezivanjem igle na cinkovoj ili bakrenoj pločici. Udubljenja koja su nastala potom se ispunjavaju bojom.

Priče o Struwwelpeteru (hrv. *Janko Raščupanko*) izlaze 1844. godine u Njemačkoj, čiji je autor dr. Heinrich Hoffmann. Slikovnica je prevedena na brojne strane jezike i naišla je na veliku popularnost širom svijeta. Slikovnica sadrži osam priča prema glavnome liku Janku Raščupanku, koji je bio toliko neuredan da se više nitko nije htio družiti s njim. Također, ova slikovnica govori o tome kako bi djeca trebala premostiti strah, a jedan od načina da se to učini je uz pomoć distanciranosti, humora i karikature (Miljan, 2013).

Primjer 4: Der Struwwelpeter (hrv. Janko Raščupanko)

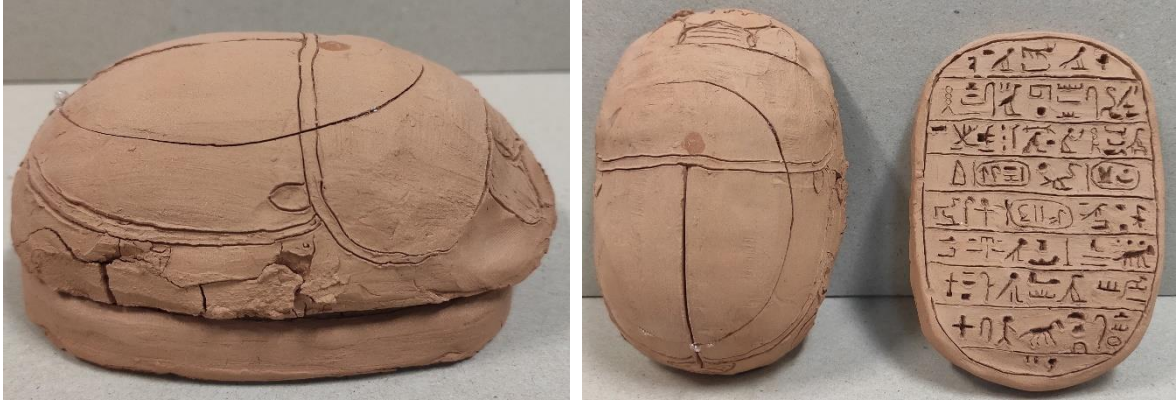
Autor priče: Heinrich Hoffmann; Autor ilustracija: Heinrich Hoffman; Rijeka: Andromeda; Uvez: tvrdi.

Izvor: <https://proleksis.lzmk.hr/46190/>

Sredinom 19. stoljeća pojavljuje se veće zanimanje za dječju pedagogiju. Djetinjstvo i adolescencija počinju se shvaćati razdobljima u razvoju čovjeka i postaju integralni dio u poimanju razvoja čovjeka. U skladu s tim počinje se ulagati u obrazovanje i emocionalni razvoj djeteta kako bi ono kao odrasla osoba nosilo pozitivna sjećanja iz djetinjstva te se bolje i sretnije razvijalo. Posljedično, počinju se izdavati slikovnice kao prvi obrazovno-emotivni podražaji u intelektualnom razvoju čovjeka. Njihov tematski raspon trebao je obuhvatiti pitanje budućeg obrazovanja kroz učenje abecede, snalaženje u svakodnevnim situacijama, nužnost boravka u prirodi radi boljeg i zdravijeg razvoja djeteta te u konačnici uputstva djeci kako da budu dobra i poslušna. Ono što svakako treba istaknuti jest da slikovnice koje izlaze u drugoj polovici 19. stoljeća tematski i ilustrativno odgovaraju onima koje izlaze u prvoj polovici 20. stoljeća te zahtijevaju da ih se promatra kao cjelinu. Jedina, ali i bitna razlika, jest da se u prvoj polovici 20. stoljeća počinju pojavljivati i hrvatski ilustratori te se slikovnice počinju više cijiniti. To je važna informacija jer je slikovnica u svojoj biti zapravo slikovni podražaj koji treba izazvati reakciju na emocionalnoj razini, što u kognitivnome razvoju djeteta igra važnu, ako ne i presudnu ulogu.

3.1. EGIPATSKO PISMO

Egipćani su se među prvima počeli služiti pismom, oko 3000. g. pr. Kr. Hijeroglifsko pismo je pismo starih Egipćana, a spada u skupinu slikovnih pisama. Hijeroglifi su ideografsko pismo čiji je dio nađen uklesan u kamenu, a također su bili pisani i na papirusu. Hijeroglifi su mogli označavati slova ili nekoliko riječi. Ovakva vrsta pisanja može se povezati s izradom slikovnice. Djeci možemo ponuditi glinu i štapiće kojima bi crtali simbole za neku riječ ili slovo te bi na taj način mogli izmisliti svoju slikovnicu. Ovim pristupom u izradu slikovnice možemo uključiti djecu od najmlađe dobi do najstarije, kako bi razvijali svoju maštu, sensoriku, motoričke vještine te samu kreativnost i sposobnost da se izraze kako žele.

Primjer 5a i 5b: Staroegipatski pečat u obliku skarabeja¹, glina, dim:12cmx6cmx9cm

Autorica skulpture: Manuela Radović

Autorica dijela projekta *Egipat* sa studentima: Aleksandra Rotar

Autorica dijela projekta u Arheološkom muzeju Istre: Kristina Džin

Autorica dijela projekta s djecom Dječjeg vrtića Pula, skupina Tratinčica: Mirjana Kalčić

Sudionici: Dječji vrtić Pula, skupina Punta i odgajateljica Vlasta Adamenko.

Skulptura je napravljena za potrebe likovne aktivnosti s djecom predškolskog uzrasta (25.6.2006.).

Fotografirala: Anita Pehar 2021.

3.2. EGIPATSKI PAPIRUS

Egipatski papirus koristio se u doba faraonskih dinastija, a radio se od močvarne biljke papirus koja je rasla u Donjem Egiptu. Način na koji se koristio je takav da se po njemu pisalo zašiljenom trstikom crnom i crvenom bojom. Knjiga koja je nastala od papirusa imala je oblik svitka i najčešće se pisalo po unutrašnjoj strani u stupcima koja su bila napisana okomito u odnosu na duljinu svitka, kako navodi Hrvatska enciklopedija. Poveznica između Egipatskog papirusa i djece predškolskog uzrasta je ta da se u odgojnoj skupini djeca mogu zainteresirati za ovakav način izvedbe određene likovne aktivnosti – u ovom slučaju izrade slikovnice. Djeci možemo ponuditi imitaciju papirusa

¹ Skarabej (lat. scarabaeus < grč. *σκαραβος*: rogati kukac), gema, tj. vrsta ukrasnoga kamena s urezanim prizorom koji se nosi kao nakit (prsten, itd.). Potječe iz Egipta, a prema egip. mitologiji ime je dobio po svetom kukcu balegaru (kotrljan ili balegar), koji je bio posvećen bogu Sunca. Na prednjoj strani skarabeja nalazi se izdubljen lik kukca, a na stražnjoj strani urezan natpis različita sadržaja i vladarska imena. Uporaba skarabeja kao pečata ili amuleta proširila se po Bliskom istoku, Grčkoj i Etruriji, a bili su izrađivani od kamena, fajanse ili stakla. Nekoliko primjerka skarabeja čuva se u egip. zbirci Arheološkoga muzeja u Zagrebu (Hrvatska enciklopedija, v. skarabej).

(paus papir) te na taj način objasniti da su drevni Egipćani umjesto današnjeg papira i olovke koristili papirus i trstiku i na taj način izrađivali knjige.

Također prilikom izvedbe likovne aktivnosti djeca mogu crtati po imitaciji papirusa i na taj način osmisliti i kreirati svoju priču baš kao što su to radili Egipćani.

Primjer 6: Egipatski papirus

Izvor: <https://www.plantagea.hr/fitoterapija/egipat-i-mezopotamija/>

Primjer 7: Fotografija biljke papirusa

Izvor: <https://impulsportal.net/index.php/zanimljivosti/svastara/6543-papirus>

3.3. JAPANSKO KAZALIŠTE – KAMISHIBAI

Kada govorimo o samom tijeku slikovnice kroz povijest, važno je spomenuti Daleki istok i njihov način prepričavanja, odnosno kako su oni nekoć predočili djeci slikovnicu kroz zabavan, interaktivan i zanimljiv način. Što je to Kamishibai, gdje je nastao, kako ga koriste djeca, koje su njegove prednosti, kako ga napraviti i gdje ga pronaći?

Kamishibai je pokretno japansko kazalište koje je napravljeno od drveta tipičnog za japansku tradiciju. Njegov izgled podsjeća na kazalište, ali razlika je u tome što se ne koriste lutke da bi se ispričala priča, već se koriste slike kojima se dočarava slikovnica. Kamishibai se služi određenom vrstom pripovijedanja u kojoj je prisutni glas potpomognut slikama koje se spajaju u cjelinu te na taj način nastaje priča. Slike kojima se služe pripovjedači su otisnute, naslikane, nacrtane ili reljefno uvijek na papiru ili kartonu te pomažu ljudima koji slušaju da se potpuno prepuste i uđu u priču. Ovaj način pripovijedanja je započeo oko 20. stoljeća u budističkim hramovima. U to vrijeme većina stanovništva je bila nepismena te je ova vrsta komunikacije između slušatelja i pripovjedača bila najrasprostranjenija i najzahvalnija za priče o Budi koji je podučavao principe i moral koji slijede. Pripovjedači su neumorno stoljećima održavali ovu tradiciju pa su tako krenuli na velike udaljenosti biciklima kako bi u svakome selu pronašli publiku za svoje priče. Na svojim biciklima vozili bi svoje malo kazalište izrađeno od drveta, a uz to su imali i pločice na kojima su se nalazili naslikani crteži koji su prikazivali cijelu priču. Ovakva vrsta pripovijedanja je obrazovno i poticajno sredstvo za djecu koje se donedavno počela koristi u japanskim školama i knjižnicama. Pričanje priča na zanimljiv i njima interaktivan način potiče dječju maštu, uči ih o novim pričama, avanturama i iskustvima. Kazalište im je dostupno tako što ono njima dolazi, a osim što mogu slušati, također imaju priliku izmisliti svoju priču, izraditi crteže koji prate sam rasplet događaja, pa čak i postati pripovjedači. Korištenje Kamishibaija vrlo je jednostavno i zanimljivo. Ono je napravljeno od drveta, a sačinjeno je od dva prozora koja se otvore da publika može vidjeti ilustracije koje su u njemu. Slike se mogu umetnuti u posebne utore koje se nalaze s jedne strane Kamishibaija te se postavljaju kada pripovjedač priča priču i želi da ilustracija, odnosno slika prati tekst i govor. Pripovijedanje na ovakav način je vrlo ritmično i poticajno za djecu jer su ilustracije te koje priču čine zanimljivom i posebnom. Slika, glas pripovjedača, glazba – to su faktori koji potiču ugodnu atmosferu među publikom, opuštanje i užitek. Može se zaključiti da je Kamishibai izvrsna aktivnost koja potiče dječju maštu, njihovu kognitivnu i izražajnu

sposobnost. Čitanje je na ovaj način vrlo zabavno jer se može prilagoditi bilo kojoj skupini djece, od one najmanje pa sve do školaraca, a ono što ovo kazalište čini jedinstvenim je to što je malo i prijenosno, pa se može koristiti bilo gdje i bilo kada.

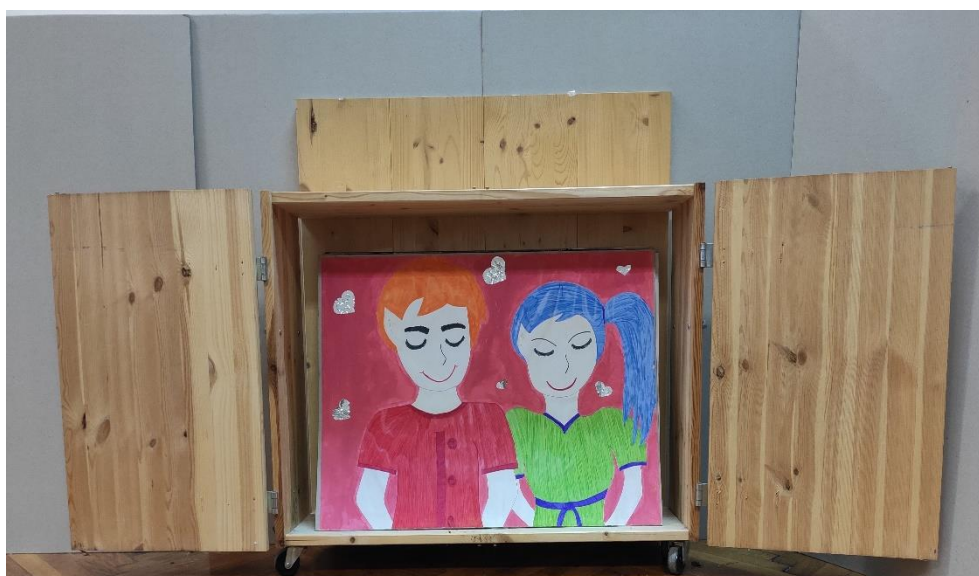
Primjer 8: Kamishibai s dva pripovjedača

Izvor: <https://kozlici.hr/kamisibaj/>

Primjer 9: Kamishibai, primjer izrade okvira i krila od drveta s ručkom za nošenje na vrhu

Izvor: <https://kozlici.hr/kamisibaj/>

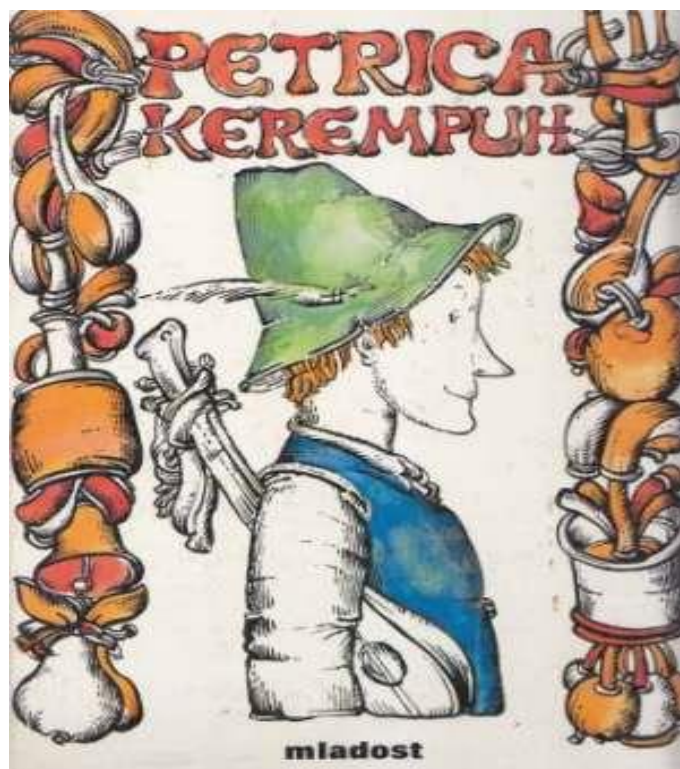
Primjer 10a i 10b: Ručno izrađena kutija za Kamishibai na kotačima.

Izradila: Aleksandra Rotar, povodom održavanja Monte Librić festivala slikovnica u Puli 2017 godine. Autorice priče „Patuljak Samohod u Sunčevom labirintu“ i ilustracija: Mateja Bukovac, Tea Mrkušić, Maja Plašč, Jennifer Dumić, Antonela Jakovljević, studentice Učiteljskog studija 4. godine. Pula: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilište Jurja Dobrile u Puli i Sa(n)jam knjige u Istri. Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Studentice su koristile Kamishibai na kotačima i priču „Patuljak Samohod u Sunčevom labirintu“ tijekom ostvarenja diplomskih nastava u 2017. godini. Kotači koji su pričvršćeni ispod drvene kutije omogućili su jednostavniji transport od zgrade Fakulteta do Monte Librića i natrag i od zgrade Fakulteta do Osnovne škole Kaštanjer i natrag.

4. POVIJESNI RAZVOJ SLIKOVNICE U HRVATSKOJ

Dolazak bogato opremljenih i tajnovitih korica koje postavljaju toliko pitanja čitatelje potiče na uživljanje u slikovnicu. Čitateljima se pobuđuje znatiželja i radoznalost o novitetu s kojim se još nisu susreli. Otvaranjem novog poglavlja u povijesti hrvatske slikovnice dolazimo do 20. stoljeća i prve slikovnice u Hrvatskoj: *Mladost Petrice Kerempuha*. Hrvatski slikari, autorice i autori napokon dolaze do izražaja. Prva sustavno ilustrirana hrvatska knjiga je šesteročlano izdanje Basna Ignjata Čivića Rohrskoga iz 1844. godine koje je tiskano u tiskari Ivana N. Prettnera (Majhut, Batinić, 2001).

Primjer 11: Petrica Kerempuh (1920.)

Autor priče: Hrvoje Hitrec; Autor ilustracija: Drago Trumbetaš; Zagreb: Izdavačko knjižarska radna organizacija Mladost; Uvez: tvrdi.

Izvor: <https://ezop-antikvarijat.hr/hrvoje-hitrec-petrica-kerempuh-velike-slikovnice-4/>

Usljedile su: *Sveti Nikola u Jugoslaviji* (1992), političko-promidžbena slikovnica nepoznatih autora kojom je, kako nam otkrivaju Batinić i Majhut, učinjen važan iskorak prema odrasloj čitateljskoj publici, i *Dječja čitanka o zdravlju* (tekst Ivane Brlić-Mažuranić, Kirinove ilustracije, 1927). Kao najzastupljenije autore tekstova u tematskim slikovnicama do 1918. navodi se Josipa Vitanovića, Ljudevita Varjačića,

Josipa Milakovića i Milku Pogačić, koji pišu tekstove u prvim pripovjednim slikovnicama (*Veseli stihovi*, 1907) (Kokolari M., Hrvatska slikovnica od 1945.).

Primjer 12: Sveti Nikola u Jugoslaviji (1992.)

Autor priče: nepoznat, Autor ilustracija: nepoznat, Uvez: tvrdi.

Izvor: <https://vdocuments.mx/sv-nikola-u-jugoslaviji.html>

Povijest hrvatske slikovnice možemo podijeliti u tri razdoblja. Prvo razdoblje započinje 1854. godine objavljivanjem *Male obrazne Biblije*, prve slikovnice na hrvatskom jeziku, tiskane u Pešti. Tijekom drugog razdoblja, koje traje od 1880. do 1918., stekli su se uvjeti za pojavu jeftinije slikovnice koja ima zabavnu stranu za čitatelje. 1903. godine Kugli izdaje slikovnicu *Mala zorna obuka* (1903.), čiji je autor Heinrich Hoffmann. Navedena je slikovnica jedna od prvih višejezičnih slikovnih rječnika za djecu koja upoznaje najmlađe s pojmovima iz najbliže okoline i njihovim nazivima na hrvatskom, njemačkom i francuskom jeziku. Treće razdoblje nastupilo je 1918. godine, u kojemu se objavljuje sve više slikovnica te one zadobivaju važniju društvenu funkciju.

Primjer 13: Mala obrazna Biblia (1854.)

Autor priče: Vekoslav Grynaeus, Autor ilustracija: nepoznat, Budimpešta, Uvez: tvrdi.

Izvor: <https://hrcak.srce.hr/file/358409>

Primjer 14: Mala zorna obuka (1903.)

Autor priče: Heinrich Hofmann, Autor ilustracija: nepoznat, Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, Uvez: tvrdi.

Izvor: <https://digitalnezbirke.kgz.hr/?pr=i&id=18265>

Što se tiče prvih tema dječjih slikovnica izdvajaju se tri teme: religiozni sadržaj, abeceda i životinje. U religiozni sadržaj ubraja se *Mala obrazna Biblija* (1854.) i *Sbirka svetih slikah* (1860.). Tema abecede ostvarena je u slikovnici *Naravoslovni slikovni Abcdar s poučnim stihovi* (1866), a tema životinja u slikovnici *Domaće životinje i njihova korist* (1863).

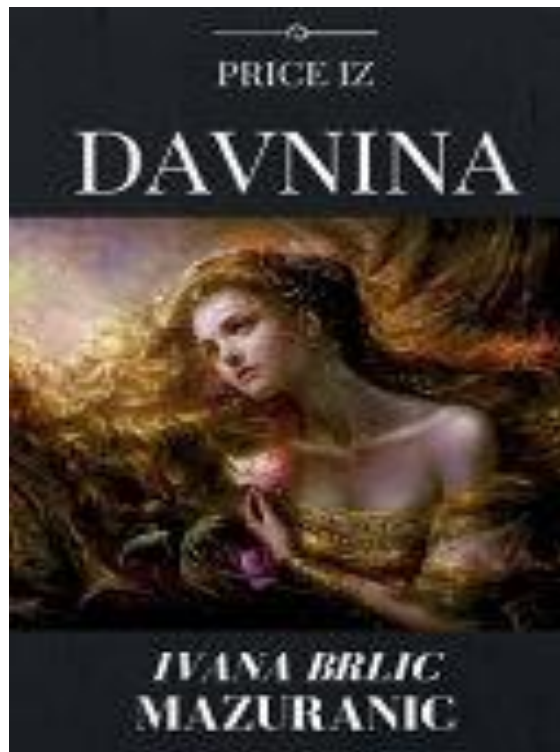

Primjer 15: Domaće životinje i njihova korist (1863)

Autor priče: Lavoslav Hartman; Autor ilustracija: nepoznat; Zagreb: Naklada knjižare Jugoslavenske akademije L. Hartmana (Stj. Kugli), Kr. sveučilišna knjižara Franje Župana, Uvez: tvrdi.

Izvor: <https://www.kkozina.mojweb.com.hr/o-nakladnistvu/razvoj-djecjeg-nakladnistva-u-hrvatskoj/>

Tekstove za prve slikovnice pisali su: Ljudevit Varjačić, Josip Milaković, August Harambašić, Zmaj Jovan Jovanović, Milka Pogačić, Antonija Cvijić te Stjepan Širola. Na početku 20. stoljeća javljaju se i novi autori poput Josipa Vitanovića, Milana Ogrizovića, Rikarda Katalinića Jeretova i drugih. (Miljan, 2013). Najznačajnija hrvatska spisateljica i u svijetu priznata kao jedna od najznačajnijih autorica dječje književnosti jest Ivana Brlić-Mažuranić, a njezina najpoznatija djela koja su se urezala u mnoga dječja sjećanja su: *Priče iz davnina*, *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* i *Šuma Striborova*. Osim važnih autora priča spomenut ću i neke najznačajnije ilustratore kao što je Vladimir Kirin koji je bio slikar i grafičar, a najpoznatiji je po ilustracijama *Priča iz davnine* te *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića*.

Primjer 16: Priče iz davnina (1916.)

Autor priče: Ivana Brlić–Mažuranić; Autor ilustracija: Vladimir Kirin; Create Space Independent Publishing Platform; Uvez: tvrdi.

Izvor:

https://books.google.hr/books/about/Price_Iz_Davnina.html?id=GKqiAQAACAAJ&source=kp_cover&redir_esc=y

Akadska slikarica i hrvatska kandidatkinja za Andersenovu nagradu 2000. godine je Cvijeta Job. Također je ilustrirala *Priče iz davnine* Ivane Brlić-Mažuranić, a njezin je slikarski rukopis trajna baština hrvatske ilustracije namijenjene djeci i mladeži. Ivan Vitez hrvatski je ilustrator koji je također primio Andersenovu nagradu 1998. godine te je jedan od prvih umjetnika koji je objavio autorske slikovnice. Bio je četiri puta nagrađen nagradom „Grigor Vitez“, a za ilustraciju knjige primio je nagradu „Ivana Brlić-Mažuranić“ 1993. i 1996.

Primjer 17: A zašto ne bi... (2004.)

Autor priče: Grigor Vitez; Autor ilustracija: Ivan Vitez; Zagreb: ALFA d.d., Uvez: tvrdi.

Izvor: <https://sites.google.com/site/ivanvitezatelierilustracije/slikovnice>

Albert Kinert je hrvatski akademski slikar, grafičar, crtač, kipar, ilustrator, likovni pedagog, svestrani likovni umjetnik. Svoj uspjeh postiže kao student, kad objavljuje mapu 40 litografija, a uz crtanje stripova bavi se ilustracijom i jedan je od likovnih urednika raznih izdanja. Njegove najuspješnije ilustracije su Bakonja fra Brne i Priča iz davnine.

Primjer 18: Bakonja fra Brne (1892.)

Autor priče: Simo Matavuli; Autor ilustracija: Albert Kinert; Zagreb: Školska knjiga, Uvez: tvrdi.

Izvor: <https://www.antikvarijatzz.hr/knjige/bakonja-fra-brne/13541/>

5. SLIKOVNICA U ODGOJU I OBRAZOVANJU

Kada je riječ o ulozi slikovnice u odgoju i obrazovanju roditelji, odgajatelji i učitelji imaju jednak stav: slikovnica je ta koja razvija govor, bogati fond riječi te izaziva emocije (Kovač-Prugovečki, Zalar, Zalar, 2009). Slikovnica ima temeljnu ulogu u razvoju djeteta u djetinjstvu, ali i općenito. Kao što je J. Bertuch smatrao da slikovnica treba biti dio djetetovog odrastanja, pronalaženja u svijetu, otkrivanja i pobuđivanja njihove mašte i znatiželje, smatraju i danas pedagozi i učitelji.

Prije samog upoznavanja djeteta sa slikovnicom trebamo razgovarati o ilustracijama koje će povezati sadržaj slikovnice s iskustvom djece i pojasniti manje poznate odnosno nepoznate riječi. Također, slikovnica se može koristiti slikom i tekstom kada su neke riječi teže za razumijevanje. Zadaća roditelja i odgajatelja je stvaranje poticajnog ozračja za dijete i slikovnicu. Slikovnicu je potrebno uvoditi u djetetov život kao svakidašnji predmet u kojem mogu gledati ilustracije i koji mogu listati, čitati, opipavati, odnosno s kojim mogu raditi sve što bi radili s jednom igračkom. Kroz igru i zabavu djeca će prihvatiti slikovnicu kao nešto što je zanimljivo i zabavno. Služeći se slikovnicom uz pomoć odraslih, djeca u potpunosti upoznaju slušanu i pisanu riječ te razvijaju zanimanje za knjigu.

Kada je riječ o temama koje zanimaju dijete, moramo ih prepustiti njima jer je dobro poznato da se djeca poistovjećuju s likovima koji su njima zanimljivi. Ne treba im nametati ono što se roditelju čini zanimljivim ili ono što je sada aktualno jer time dolazi do nezainteresiranost za čitanje slikovnice. Pri samoj procjeni primjerenosti slikovnice treba paziti na dob djeteta, njegovu percepciju i mogućnostima. Dobro poznavanje djeteta omogućuje pravilan odabir slikovnice u skladu s njegovim interesima i dobi. (Šišanović, 2011).

U odgoju i obrazovanju slikovnica je sredstvo izražavanja djece u kojemu rad s odgajateljem potiče djecu na aktivno sudjelovanje, čime se razvija njihov kognitivni, socijalni i emocionalni razvoj; usvajanje predmatematičkih vještina, rješavanje problemskih situacija, razvoj mašte, empatije i kreativnosti.

Slikovnica isto tako može poticati dijete na osmišljavanje i izradu vlastite slikovnice, pri čemu dijete postaje i autor i ilustrator teksta. Takav pristup slikovnici oslobađa djetetovu kreativnost i maštu i potiče pristupanje novim sadržajem i stvaranje istih.

Za djecu oštećenog vida taktilna slikovnica ima više značenja. Pruža im mogućnost da kroz dodir osjete pojave iz okoline koje do sada nisu imali u mogućnosti osjetiti, a najvažnija uloga taktilne slikovnice jest socijalizacija - niti jedno dijete ne smije se osjećati odbačeno, već da ima jednaka prava kao i svako drugo dijete.

6. LIKOVNI GOVOR SLIKOVNICE

Slikovnica je prvo likovno-literarno djelo koje dijete susreće i doživljava svim osjetilima. Estetski izgled i edukativna vrijednost je nešto na što moramo paziti pri samom odabiru slikovnice jer na taj način budimo i razvijamo likovno-estetski senzibilitet kod djeteta. Predškolsko dijete slikovnicu doživljava kao igračku, zatim kao knjigu. Ono opisuje i tumači detalje, uočava likove i objašnjava redoslijed događanja. Likovni tekst mora biti jasan, zanimljiv, a naročito treba voditi računa o boji i dinamici crteža.

Kada govorimo o bojama i njihovom velikom doprinosu u slikovnici, ona je ta koja privlači dijete sa svojim skladom i intenzitetom – djeca biraju slikovnice (kao i igračke) po bojama i njihovom spektru. Najčešće odabiru žutu, crvenu, plavu i zelenu. Vizualnost je najjači pokretač osjećaja, odnosno sve što vidimo svojim očima je pokretač naše mašte i svijeta. Štoviše, dobra ilustracija je ona koja u djetetu stvara nove umjetničke spoznaje. Osim motivacije djeteta da samostalno prikaže tekst, također ga i emotivno vezujemo i navikavamo na upotrebu knjige, a ujedno se razvija senzibilitet za ilustraciju.

Prilikom ocjenjivanja slikovnice treba se uzeti u obzir: sadržaj teksta, ljepota ilustracije, izbor sloga, način prijeloma, kvalitetu tiska i solidnost uveza. Sve to određuje slikovnicu kao dječju knjigu koja mora biti zanimljiva i čitana s radošću. Loše izvedena slikovnica je ona slikovnica koja ne poštuje zakonitosti psihologije, namjenu i kojoj nedostaje emotivnosti potrebne za pobuđivanje zainteresiranosti kod djeteta.

OBLICI KNJIGA I VRSTE UVEZA

7. OBLICI KNJIGA I VRSTE UVEZA

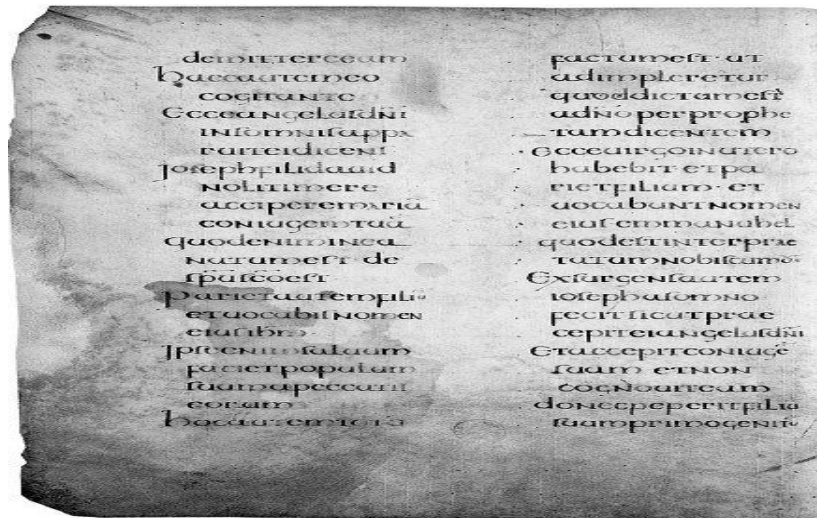
7.1. RAZVOJ KNJIGE

Povijest knjige proteže se kroz 50 stoljeća. Tijekom vremena oblik knjige uvelike se mijenjao, a u prvom je redu ovisio o materijalu od kojega se knjiga izrađivala. Najstarije knjige pojavile su se na Istoku.

Jedan od prvih oblika knjiga bio je papirusni svitak koji se pojavio u Egiptu 3000 g. pr. Kr. te je postao najprošireniji oblik knjige, dok su se u starom vijeku knjige pisale i na liku, kori od drveta, palminu lišću, životinjskim kožama, različitim vrstama tekstila, na pločicama izrađenima od drva, različitih kovina ili bjelokosti i na voštanim pločicama (diptih) (Hrvatska enciklopedija: v. *knjiga*).

Do novih promjena dolazi uvođenjem papira kao novog pisaćeg materijala koji je pronađen u Kini u II. st. Samo uvođenje papira pojeftinilo je izradu knjiga i ona je postala dostupna širim krugovima. Na početku knjiga je bila dostupna samo duhovnom staležu, sveučilištima i u dvorovima, a podizanjem ekonomskog građanstva ulazi i u šire građanske krugove. Najveće tiskarsko umijeće bio je izum Johannes Gutenberg koji je u 15. st. izumio tiskarski stroj, čime je znatno pojeftinila izrada knjige. Masovna proizvodnja knjige počinje u 19. stoljeću, čemu je pogodovo i razvoj moderne tehnike. Knjige postaju jeftinije i samim time dopijevaju među najšire slojeve društva i postaju jedan od glavnih čimbenika u širenju znanosti i opće naobrazbe.

Najstarija sačuvana rukopisna knjiga (*kodeks*) je *Splitski evanđelistar*. Pretpostavlja se da je pisan u Splitu, a čuva se Riznici splitske katedrale. Hrvati su počeli tiskati knjige polovicom 15. stoljeća, odmah nakon što je Gutenberg započeo revoluciju u proizvodnji knjiga. Godine 1483. objavljena je prva hrvatska tiskana knjiga Misal po zakonu rimskog dvora. Od tada se knjiga, njezin izgled i oblik, u hrvatskim zemljama ne razlikuje od onih tiskanih u drugim europskim zemljama.

Primjer 19: Splitski evanđelistar

Izvor: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=57467>

7.2. VRSTE UVEZA KNJIGA

7.2.1. MEKI UVEZ

Klasični meki uvez načinjen je od kartonskih korica, a način proizvodnje mekog uveza je arak u arak ili arak na arak². Ovakva vrsta mekog uveza je jeftinija jer zahtijeva manji broj tehnoloških operacija, manji utrošak materijala i strojeva te se zbog toga koristi u industrijskoj proizvodnji knjiga.

S obzirom na način spajanja knjige i samu izradu te spajanju s koricama meki uvez možemo podijeliti u nekoliko vrsta, a to su obične ili tanke brošure (kajdanke, zadaćnice, itd.), kopčane brošure, šivane brošure i lijepljene brošure.

² Arak (od lat. arcus: luk), list papira standardne veličine, koji se prema potrebi može rezati na manje formate ili presavijati na različite knjižne formate (Hrvatska enciklopedija, v. *arak*).

Primjer 20: Kopčana brošura

Izvor: https://www.reddit.com/r/bookbinding/comments/jffb2r/notebooks_with_buckle_closure/

Primjer 21: Šivana brošura mekog uveza

Izvor: <https://www.pasanec.hr/meki-uvez-knjiga-2/>

7.2.2. TVRDI UVEZ

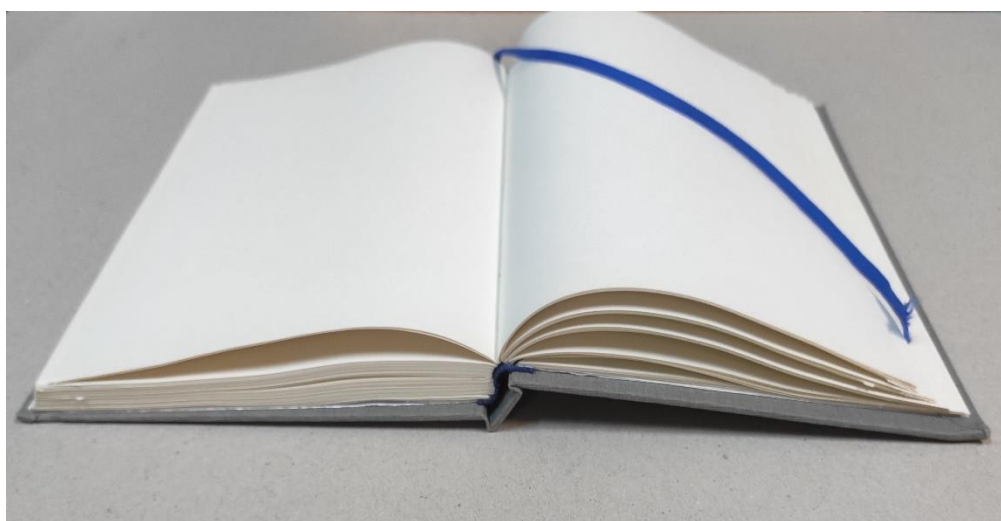
Tvrdo uvezna knjiga pripada najskupljem i najzahtjevnijem uvezu jer je sastavljena od knjižnog bloka³ sašivenog ili zalijepljenog te napravljenog od višedijelnih korica od ravne ljepenke⁴. Sama postava povezuje cijeli knjižni blok s koricama koje su

³Skup knjižnih slogova (knjižnih araka) poredanih određenim redom, sabranih stavljanjem sloga na slog ili sloga u slog (nerijetko i kombinacijom tih načina sabiranja) i međusobno povezanih ljepilom, koncem, žicom, taljivim nitima, spiralama ili češljevima (Hrvatska enciklopedija, v. *knjižni blok*).

⁴Ambalažni karton izrađen od višeslojnog papira različite kakvoće i oblika (Hrvatska enciklopedija, v. *ljepenka*).

napravljene. Korice za tvrdo uvezenu knjigu sastavljene su od više dijelova, a čine ih prednji i stražnji prirezi od ljepenke i hrpteni uložak⁵, koji su objedinjeni u cjelinu obljepijavanjem jednodijelnom ili višedijelnom presvlakom od papira, platna, kože ili umjetnog materijala. Kao takve često se ukrašavaju folijama, omataju u celofanske ili papirnate omote, a u posebnim prigodama na koži se izvodi zlatotisak (Primožić, 1975).

Tvrdo uvezena knjiga može imati zaobljeni ili ravan hrbat te kada se izrađuje takva vrsta knjige ona može biti načinjena od plosnate cijevi koja spaja hrbat knjižnog bloka s hrptom knjižnih korica. To je tzv. „šuplji“ hrbat. (Potisk, 1997).

Primjer 22: Anita Pehar: knjiga, primjer tvrdo uvezne knjige s ravnim hrptom;

Dimenzije: 24,5x16,7x1,9cm; ostvareno unutar nastave u Školi za grafiku, dizajn i medijsku produkciju u Zagrebu.

Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Tvrdo uvezana knjigama prikazana na fotografiji najrasprostranjenija je vrsta knjige. Razlog tome je duži vijek trajanja proizvoda ovakvog formata. Korica su izrađene od dviju debljih ljepenki te se smatra da nisu lako lomljive niti da može doći do trajnih oštećenja tako lako. Presvlake koje se lijepu za korice i hrbat mogu biti različitih boja i materijala, ovisno kakvu vrstu knjige radimo i kakve presvlake uzimamo. U ovom primjeru presvlake su sive boje te je njihov materijal od kojeg su napravljene hrapav.

⁵Dio koji je u sredini između korica te je zalijepljen za knjižni blok (Hrvatska enciklopedija, v. *hrpteni uložak*).

Listovi kod ove knjige izrađene su od tanjeg i hrapavijeg papira koji je u izvornom formatu tri puta veća od samih korica pa kada oblikujemo knjigu, svaki papir savijemo na veličinu korica i njihovih dimenzija.

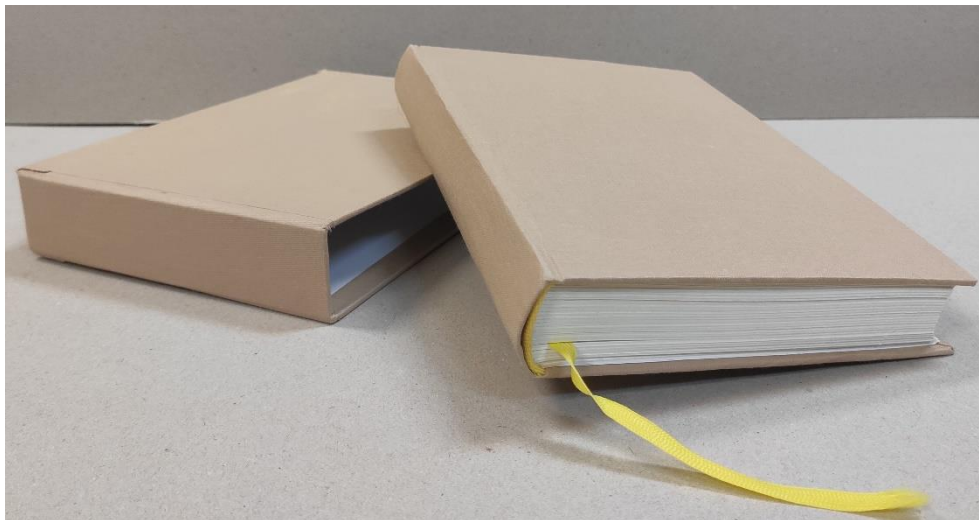
Sljedeći dio koji krasí knjigu jest pokazna vrpca koju stavljamo kako bismo se lakše mogli zabilježiti gdje smo stali prilikom čitanja. Ona je napravljena od debljih končića, a u ovom slučaju plave je boje i zalijepljena je na sredinu knjižnog bloka, a odrezana po dijagonali kako bi bila duža od same knjige. Lijepljenje knjižnog bloka i korica vršimo drvofigsom koji miješamo s vodom da bismo dobili potrebnu gustoću ljepila koja olakšava premazivanje dijelova koje želimo lijepiti. Završni dio izrade je preša koja služi za potiskivanje knjige kako bi se oslobodio zrak koji je ušao prilikom svakog lijepljenja.

Primjer 23: Anita Pehar: knjiga, primjer tvrdo uvezane knjige s džepovima; dimenzije: 22,8x22,7x3,2cm; ostvareno unutar nastave u Školi za grafiku, dizajn i medijsku produkciju u Zagrebu. Fotografirala: Anita Pehar 201.

Sljedeći tvrdi uvez je knjiga s džepovima u kojima se nalaze dva manja bloka. Korice ovog uveza također su napravljene od tvrde ljepenke i debljeg hrbata. Oni čine osnovu ovakvog uveza i osiguravaju veću kvalitetu. Presvlake, koje su ovdje korištene, crvene su boje kako bi se dalo do znanja da je ovaj proizvod namjenski napravljen za bilješke koje zapisujemo. Džepovi su također rađeni od crvene presvlake koja je iz estetskih razloga drugačijeg materijala od presvlaka koje su napravljene za korice. Dimenzija

džepova je za milimetar manja od korica i hrpta kako ne bi prelazila rub prilikom zatvaranja. Svaki blok je rađen po jednakim dimenzijama kako bi se mogli stavljati u džepove. Listovi od kojih su izrađeni blokovi bijele su boje, a spaja ih smeđa presvlaka koja je zalijepljena preko gornjih rubova 3 milimetra od ruba i zaklamana radi boljeg fiksiranja listova i lakšeg trganja. Svaki list je stavljen u stroj koji radi rupice na njima kako bi se listovi razdvajali onda kada mi to želimo. Završni dio je stavljanje knjige u prešu koja bi istisnula zrak koji potencijalno uđe prilikom lijepljenja.

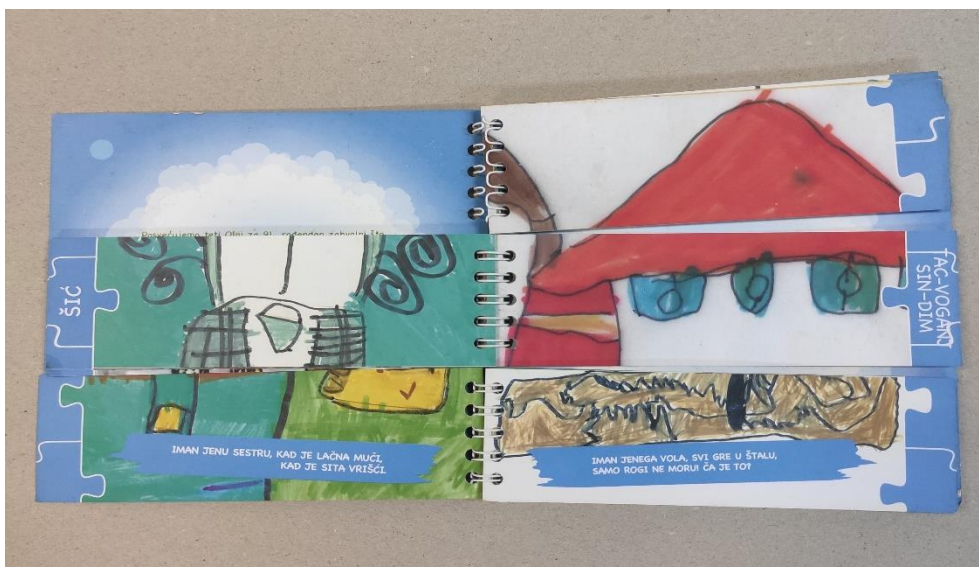
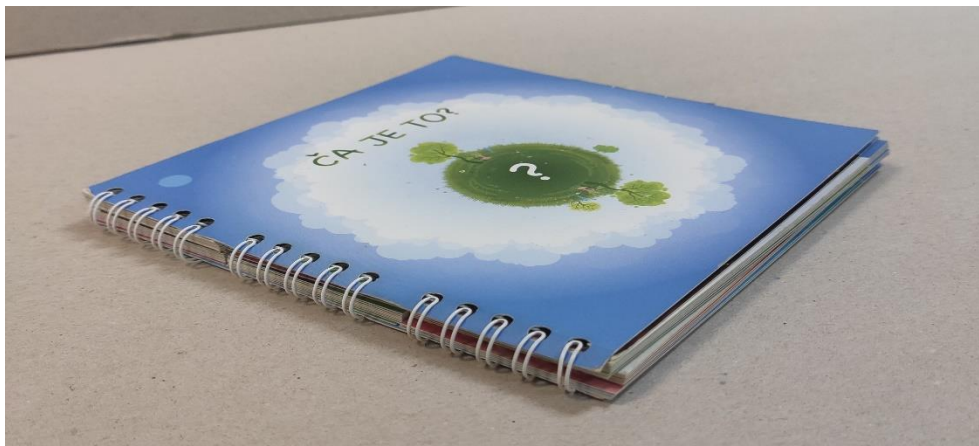
Primjer 24: Anita Pehar: knjiga, primjer tvrdo uvezane knjige sa zaobljenim hrptom i kutijom
Dimenzije knjige: 21,8x16x4cm; dimenzije kutije: 23x16,5x3,5cm; ostvareno unutar nastave u Školi za grafiku, dizajn i medijsku produkciju u Zagrebu.
Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Zadnji tvrdi uvez je knjiga sa zaobljenim hrptom i kutijom. Knjiga je napravljena od debljih korica i listova bijele boje s ukrasnom vrpcom u žutoj boji. Zaobljeni hrbat radi se na način da cijeli knjižni blok, kada je već ulijepljen, savijamo ručno sve dok ne dobijemo polukrug, odnosno oblik slova „C“. Hrbat u ovom slučaju nije napravljen od tvrde ljepenke, već od tankog kartona koji se može saviti i zalijepiti uz knjižni blok u istom obliku u kojem je napravljen rub knjižnog bloka. Kutija koja je posebno rađena za ovu knjigu napravljena je od jedne ljepenke koja se savijala po dimenzijama korica knjige tako što se prolazilo više puta po jednom dijelu sa skalpelom dok nije nastala udubina koja bi, kada bi se savila, činila kutiju. Također, treba biti oprezan prilikom urezivanja da ne bismo povrijedili sebe i previše stisnuli skalpel jer bi time došlo do pucanja ljepenke, odnosno odrezali bismo dio koji površinski urezujemo. Ovakva vrsta

kutije radi se kako bi se sačuvala knjiga, odnosno da bi imala što duži vijek trajanja te također da bi bila oku privlačnija.

7.2.3. MEHANIČKI UVEZ

Mehanički ili spiralni uvez napravljen je uz pomoć mehaničke naprave (zakovice, kopče, spirale, vijci...) koja spaja stranice u jednu cjelinu. Najčešći oblici s kojima se susrećemo su žičani ili plastični spiralni uvezi. Prednost ovakve vrste uveza je mogućnost odvajanja listova se mogu odvajati, budući da listovi nisu zalijepljeni ili spojeni šivanjem, već se mogu umetati i vaditi. Ovakav tip uveza nailazi veliku primjenu kod zidnih kalendara, cjenika, kataloga, školskih bilježnica, rokovnika, i dr. (Mesaroš, 1971.).

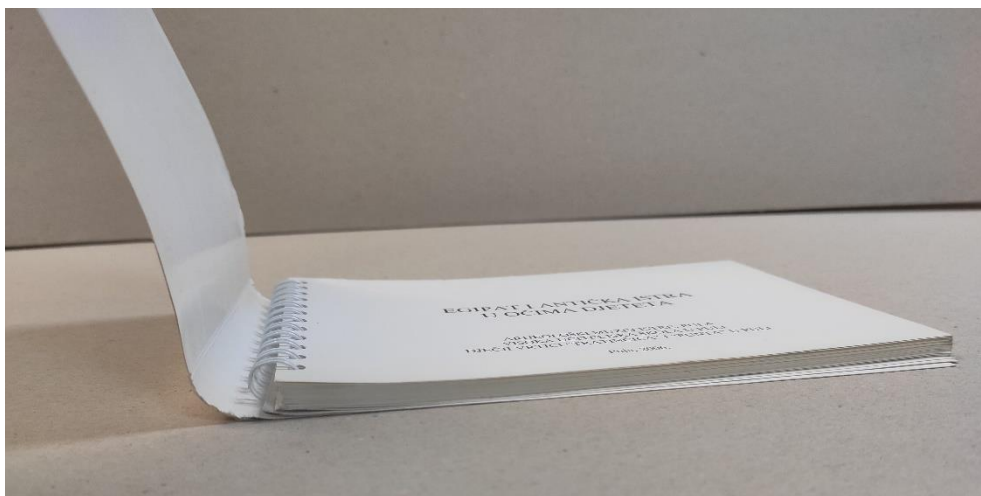

Primjer 25: Ča je to (2009.)

Likovna priprema: Noel Šuran, Predškolska ustanova dječji vrtić i jaslice „Neven“, Rovinj, Naša djeca – Tiskara d. d. Zagreb.

Fotografirala: Anita Pehar 2021.

Način uveza ove slikovnice je spiralan, a stroj koji radi ovakvu vrstu uveza zove se stroj za spiralni uvez te na sebi ima ručku kojom pritisnemo knjigu u koju smo već postavili plastičnu spiralnu kroz već probušene rupe. Zatim ih stroj stisne te uveže sa spiralom. U navedenom primjeru slikovnica je na tri dijela uvezena jer je način prezentacije slikovnice takav da dijete pronalazi slike te ih upari.

Primjeri 26a i 26b: Naslovnica kataloga: Egipat i antička Istra u očima djeteta; projekt: Egipat
Autorice projekta: Aleksandra Rotar (Odjel za odgojne i obrazovne znanosti, Predškolski odgoj),
Kristina Džin (Arheološki muzej Istre, Pula), Mirjana Kalčić (mješovita skupina Tratinčica, Dječji vrtić
Pula); Izdavač: Arheološki muzej Istre, 2006; Crtež piramide i Egipćanke na naslovnici: Katarina
Marketanović; Fotografija i grafičko oblikovanje ilustracije na naslovnici: Aleksandra Rotar; Grafičko
oblikovanje kataloga: Enco Morović.
Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Način uveza ove knjižice je također spiralan, a stroj kojim je uvezana je stroj za spiralan uvez. Knjižica sadrži korice koje su načinjene od tanjeg papira koje su obložene oko spirale da ne bi oštećivale ostale knjige kada ih složimo na policu.

8. DJEČJE SLIKOVNICE I NJIHOVI UVEZI

Primjer 27: Odveži, zaveži i igray se (1998.)

Autor slikovnice: Sanja Pilić; Autor ilustracija: Emmi – Design; Naša djeca: Zagreb, Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Dječja knjižnica.

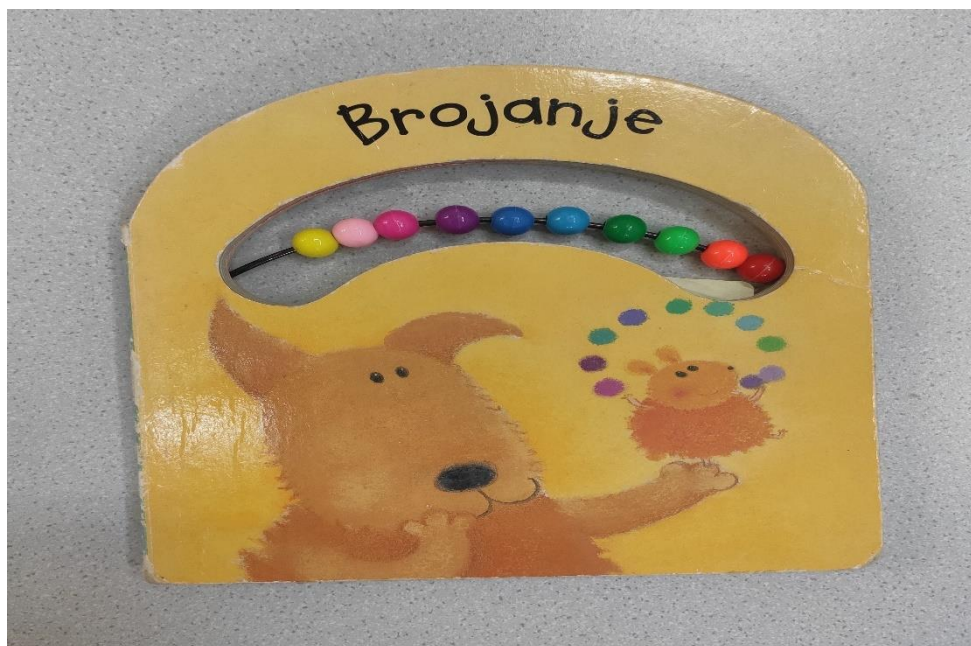
Fotografirala: Anita Pehar 2021.

Slikovnica koja je prikazana na fotografiji načinjena je od tanjih ljepenki koje su zajedno povezane ljepilom (drvofiks) koji je pomiješan s vodom radi lakšeg premazivanja. Kroz sredinu su bušilicom probušene dvije rupe, tako da se između rupica može provući duga vezica kako bi djeca mogla kroz slikovnicu učiti vezati.

Primjer 28: Vatrogasac Šime (2015.); Autor slikovnice: Filip Kozina; Autor ilustracija: Gerald Hawksley; Naša djeca: Zagreb, Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Dječja knjižnica. Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Slikovnica koja je prikazana na fotografiji na sebi ima kotačiće koji su napravljeni od plastike te su pričvršćeni na zadnjoj korici slikovnice tako da se mogu okretati. Način uveza slikovnice je tvrdi, tj. sve korice su zalijepljene ljepilom (drvofiks). Na zadnjoj stranici postavljen je čičak koji se zalijepi s prvom stranicom slikovnice te sve stranice drži zajedno.

Primjer 29: Brojanje (2004.)

Autor slikovnice: Tony Potter; Autor ilustracija: Dubravka Kolanović; Kašmir promet: Zagreb, Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Dječja knjižnica.

Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Slikovnica koja je prikazana na fotografiji načinjena je od tanke ljepenke koja je pričvršćena ljepilom (drvofiks) kako bi držao sve stranice. Na samom vrhu slikovnice pričvršćena je tanka šipka kroz koju prolaze 10 kuglica u različitim bojama. Tanka šipka pričvršćena je na zadnjoj stranici korice tako da ne može ometati dijete u otvaranju

stranice. Ovakva vrsta slikovnice uči dijete o pojmu matematike, odnosno o brojkama i kako ih pravilno primijeniti uz igru i zabavu.

Primjer 30: Sva djeca svijeta znaju koliko je sati! (2006.)

Autor slikovnice: Filip Kozina; Autor ilustracija: Kate Davies; Naša djeca: Zagreb, Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Dječja knjižnica.

Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Slikovnica koja je prikazana na slici načinjena je od tvrdog uveza, korice su zalijepljene ljepilom (drvofigks). Na zadnjoj stranici je pričvršćen sat na kojem su kazaljke

napravljene od plastike, a vijak je u sredini drži ih povezanima. Također, napravljen je okrugli otvor kako bi dijete moglo samo namještati kazaljke. Ovakva vrsta slikovnice uči dijete o brojevima i kako upotrebljavati sat.

Primjer 31: Promotri, dodirni i osjeti: prva taktilna knjiga za vaše dijete (2019.)

Autor slikovnice: Ellie Boultonwood, Hannah Cockayne, Kylie Hamley; Autor ilustracija: Kate Davies, Lusio; Zagreb, Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Dječja knjižnica.

Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Slikovnica koja je prikazana na fotografiji napravljena je od tvrdih korica, a njezini su listovi šivani i uvezani. Na početnoj korici otisnuta su dva dlana i naslov koji je napravljen od glatko izbočenih dijelova, koje kada dijete dodirne, osjeti pod rukama

obrise, ispupčenja ili udubine. Na svakoj stranici ove slikovnice također su otisnuti različiti oblici koji dijete može osjetiti pod rukama. Ovakva vrsta slikovnice pomaže djetetu poboljšati njegove taktilne vještine.

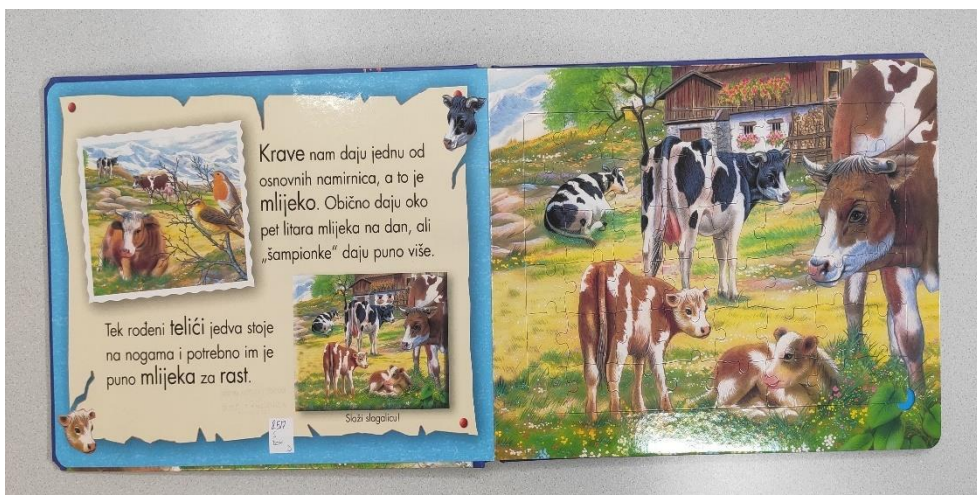
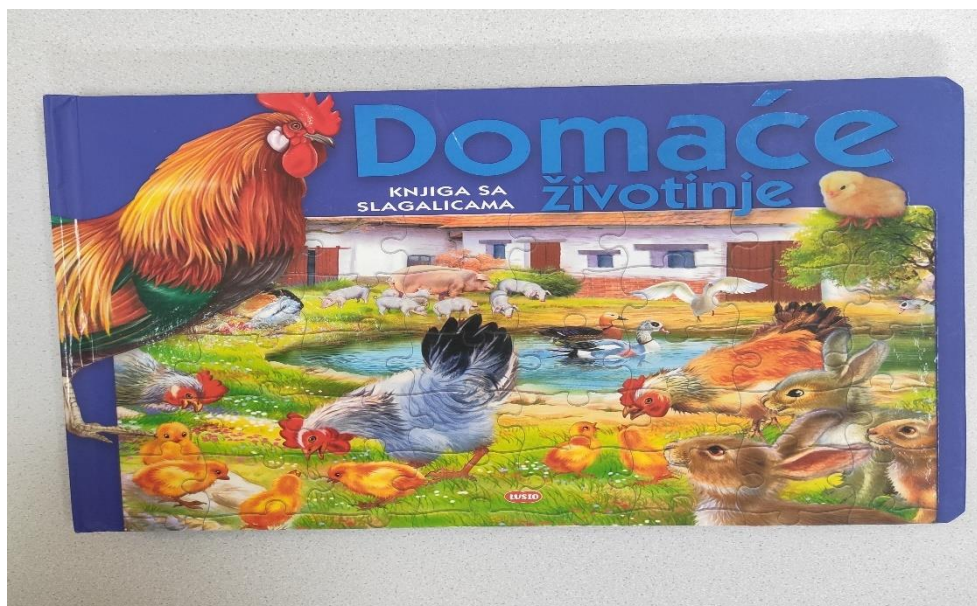
Primjer 32: Osjeti, slušaj! Moji ljubimci (2020)

Autor slikovnice: Đurđica Šokota, Autor ilustracija: Sabine Kraushaar, Forum d. o. o., Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Dječja knjižnica.

Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Slikovnica koja je prikazana na fotografiji napravljena je od tvrdog uveza, a njezine stranice povezane su ljepilom (drvofigks). Također, napravljena je od zvučnih signala i mekih dlačica koje predstavljaju krzno od životinja. Dlačice su zalijepljene na posljednjoj korici slikovnice kao i plastična kutijica u kojoj su postavljeni zvučnici. Kada

dijete pritisne kutijicu, čuje zvukove određene životinje koja je prikazana u slikovnici. Ovakva vrsta slikovnice uči dijete o različitim zvukovima s kojima se može poistovjetiti u stvarnom životu, a dlačice služe kako bi dijete moglo osjetiti imitaciju krzna određene životinje koja je prikazana u slikovnici.

Primjer 33: Domaće životinje: Knjiga sa slagalicama (2012.); Autor slikovnice: nepoznat; Autor ilustracija: Francisco Arredondo, Lusio; Zagreb, Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Dječja knjižnica. Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Slikovnica koja je prikazana na slici napravljena je od tvrdog uveza. Također, na svakoj stranici napravljena je rupa gdje je predviđeno da stanu puzzle. Djetetu je na jednoj stranici prikazana slika ispunjene slagalice, a na drugoj stranici su puzzle koje se trebaju posložiti pravilno kako bi činile sliku. Ovakva slikovnica pomaže djetetu da razvija logiku i upoznaje domaće životinje koje žive na farmi.

Primjer 34: Moja prva kutija za alat (2017)

Autor slikovnice: Jessie Ford, Autor ilustracija: Central Illustration Agency, Školska knjiga: Zagreb, Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Dječja knjižnica.

Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Slikovnica koja je prikazana na slici je tvrdog uveza. Na svakoj stranici je prikazan jedan alat koji je napravljen od kartona koji se može izvaditi i dijete ga može promatrati, držati u rukama, igrati se s njime. Na drugoj stranici prikazani su zadaci u kojima se trebaju upotrijebiti alati koji su načinjeni za taj određeni zadatak. U ovom slučaju zadano je pet rezova i pila kojom se treba prerezati drvo. Ovakva vrsta slikovnice razvija djetetovu maštu, motoriku i znanje o alatima.

Primjer 35: Moj zeko (2011)

Autor slikovnice: Zlata Kolarić Kišur; Autor ilustracija: Rebecca Elliot; Naša djeca: Zagreb, Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Dječja knjižnica.

Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Slikovnica koja je prikazana na fotografiji načinjena je od tvrdog uveza. Na prvoj stranici zalijepljene su uši koje predstavljaju imitaciju zečijih. Dijete uz ovu vrstu slikovnice stvara predodžbu o zecu i njegovom izgledu, dok kroz taktilni dio možr osjetiti imitaciju njegove dlake

Primjer 36: Ja i moja ptica duše

Autor slikovnice: R. R.; Autor ilustracija: R. R.; Autorica projekta: Mirjana Kalčić, Dječji vrtić Dado, Štinjan.

Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Na osnovu originalne slikovnice „Ja i moja ptica duše“ djevojčica R. R. (6 godina), ilustrirala je i napisala tekst za slikovnicu. Njezina slikovnica dobar je uvid u način na koji je djevojčica protumačila slikovnicu. Svojim riječima napisala je tekst i oplemenila ga crtežima. Odgojiteljica je slikovnicu uvezla jednom špagom koja spaja sve listove.

Primjer 37: Strašna priča

Autor slikovnice: Mješovita dječja skupina; Autor ilustracija: Mješovita dječja skupina, Autorica projekta: Mirjana Kalčić, Dječji vrtić Dado, Štinjan

Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Vođeni projektom „Dinosauri“ dječja mješovita skupina Dječjeg vrtića „Dado“ u Štinjanu osmislila je svoju slikovnicu. Djeca su crteže plastificirali te uvezli dvjema špagama koje drže listove kako bi se sa slikovnicom moglo lakše služiti.

Primjer 38: Rimska prehrana

Autor ilustracije: starija skupina; Autor ilustracija: starija skupina; Autorica projekta: Mirjana Kalčić, Dječji vrtić Dado, Štinjan
Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Polaznici Dječjeg vrtića „Dado” godinu su dana istraživali o Rimljanima i njihovoj prehrani. Svoje su radove izložili u Arheološkom muzeju u Puli i ovjekovječili radovima koje su objedinili u jednu slikovnicu. Korice od slikovnice napravljene su od dvije ljepenke, svi su listovi uvezani dvjema špagama, a dio koji drži dvije ljepenke napravljen je od zlatnog kolaža koji djeluje kao kopča koja spaja dvije ljepenke. Na početnoj korici prikazan je crtež amfore i naslov slikovnice lat. „De re coquinaria“, što u prijevodu znači kuharica.

9. OD KORICA DO SLIKOVNICE

Aktivnost koju sam željela provesti u dječjem vrtiću skupa s djecom nažalost nije bila moguća zbog novonastale epidemiološke situacije vezane uz Covid – 19 koja je paralizirala svijet od 2020. godine. Kako bih mogla lakše prikazati u svojem završnom radu izgled završnog proizvoda, samostalno sam realizirala slikovnicu. Tema koju sam izabrala za izradu slikovnice govori o vilama koje su gradile pulsku Arenu. Inspirirana legendom i njezinom zanimljivom pričom došla sam do zaključka da bi ovakva vrsta slikovnice bila odlična u provođenju aktivnosti s djecom ranog i predškolskog odgoja. Slikovnica koja je izrađena prvenstveno je didaktičkog tipa, a tekst je izostavljen da bi djeca uz vizualne ilustracije mogla osmisliti svoju vrstu priče i prepričavati je na vlastiti i jedinstveni način. Na taj način mašta djece dolazi do izražaja jer su oni ti koji kreiraju svoju priču. Također, odgajatelji mogu ponuditi djeci da najzanimljivije dijelove iz slikovnice oslikaju, tako što će koristiti raznovrsne tehnike crtanja, što će učiniti rad još više zanimljiviji. U nastavku ovog rada priložiti ću legendu po kojoj sam se vodila kako bih izradila slikovnicu te vlastiti rad, tj. sve crteže koje sam osobno napravila.

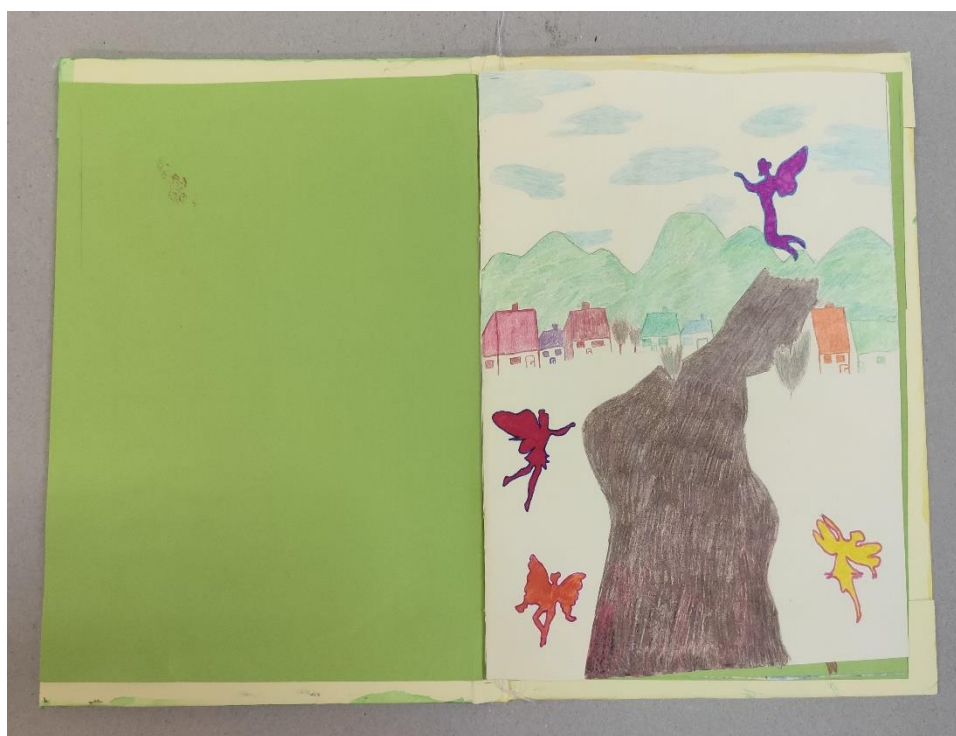
Legenda o vilama koje su sagradile Arenu

Po noći bi plesale šumskim proplancima i livadama, a znalo bi se dogoditi da se ukažu ponekom mještaninu, bez loših namjera. Imale su moć čovjeku donijeti sreću, a bile su i graditeljice. Jedne noći vukle su kamen s Učke, te jedan po jedan slagale u krug, i tako je nastalo velebno zdanje. Budući da su vile stvorenja noći, kada je prvi pijetao zakukurikao, one su morale prestati raditi svoj posao da ih ljudi ne bi vidjeli, i tako je Arena ostala nedovršena. To se objašnjava činjenicom da ona nije natkrivena, a kamenje namijenjeno za taj završni pothvat, ostalo je razasuto diljem Istre od Učke do mora, na mjestima gdje su se vile zatekle u trenutku pijetlove jutarnje pjesme (Istrapedia, v. Legenda o vilama koje su sagradile Arenu).

Primjer 39: Anita Pehar: *Čarolija s vilama*, slikovnica, naslovna korica

Fotografirala: Anita Pehar 2021., dimenzija: 21,5x28,5x1cm.

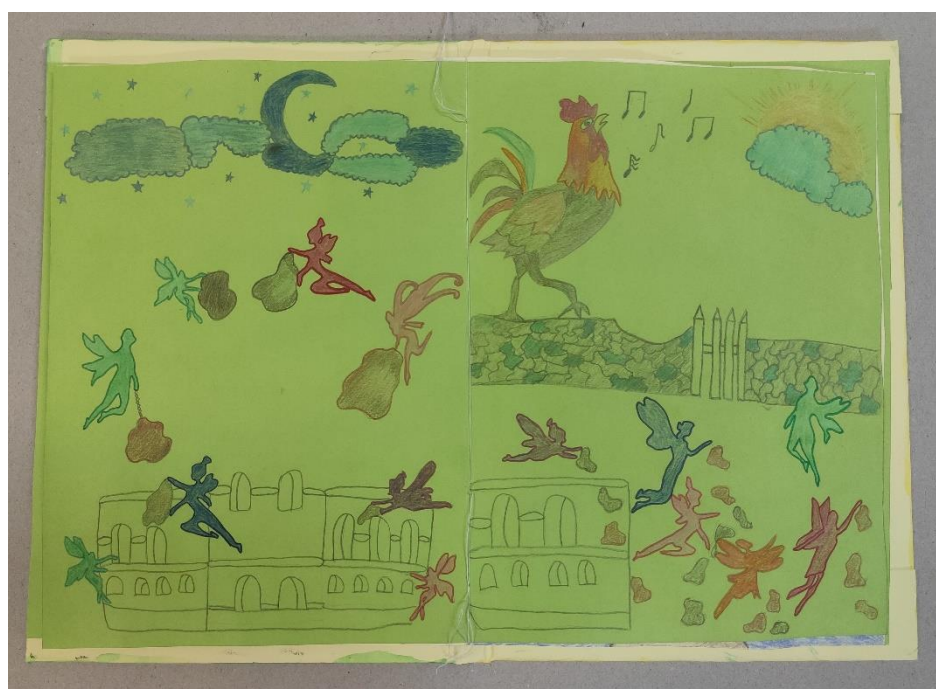

Primjer 40: Anita Pehar: *Čarolija s vilama*: Dolazak vila u grad, unutrašnja naslovna korica i 1. str.

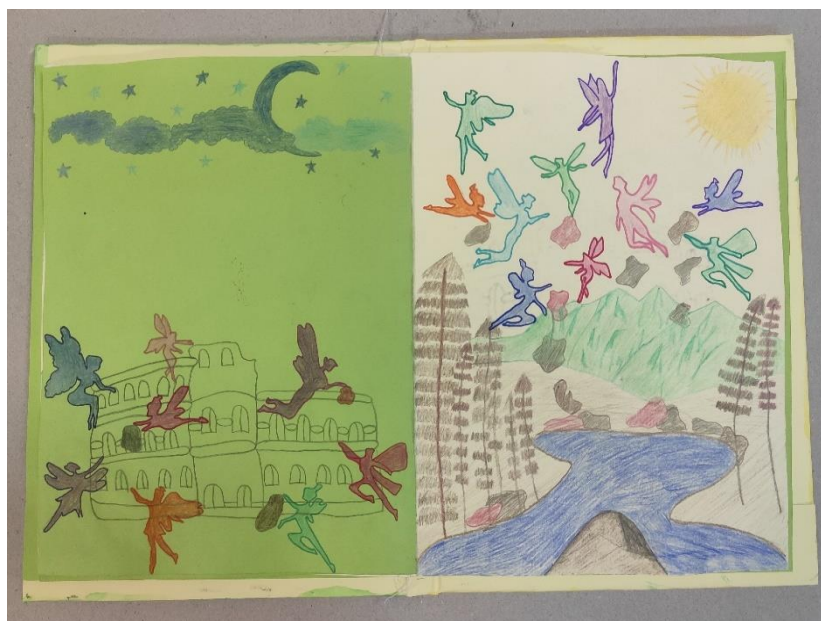
Fotografirala: Anita Pehar 2021.

Primjer 41: Čarolija s vilama: Igra i odmaranje vila, 2. str. i Vile koje nose kamenje s Učke, 3. str.
Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

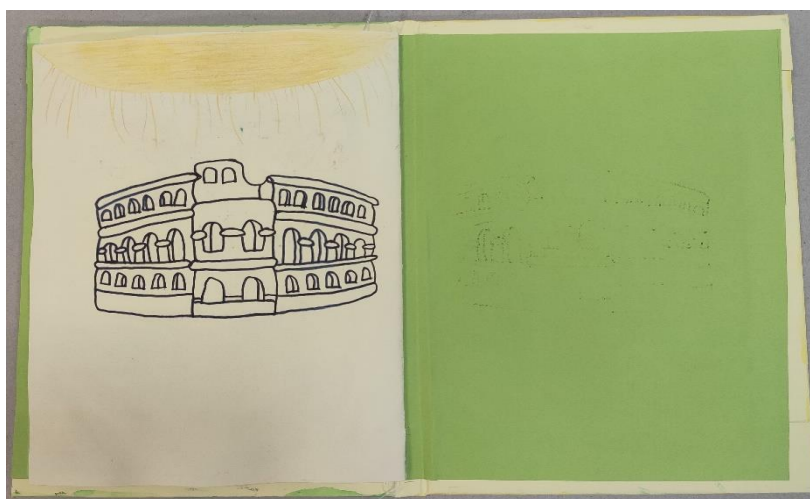

Primjer 42: Čarolija s vilama: Vile koje grade arenu, 4. str. i Pijetao nagovješta jutro i bijeg vila da ih ljudi ne uoče, 5. str.
Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Primjer 43: *Čarolija s vilama*: Vile se vraćaju i nastavljaju gradnju Arene, 6. str. i Izlazak sunca, njihov bijeg i padanje kamenja, 7. str.

Fotografirala: Anita Pehar 2021.

Primjer 44: Anita Pehar: *Čarolija s vilama*: Nedovršena Arena, 8. str.

Fotografirala: Anita Pehar, 2021.

Primjer 45: *Čarolija s vilama*, zadnja strana korica slikovnice,
Fotografirala: Anita Pehar 2021.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ PREDŠKOLSKOG ODGOJA

PISANA PRIPREMA ZA IZVOĐENJE LIKOVNE AKTIVNOSTI
SLIKOVNICA

Studentica: Anita Pehar

Pula, 2021.

OPĆI PODACI

- Dječji vrtić: Mali svijet
- Broj djece: 18
- Dob djece: 3 – 6 godina
- Odgojiteljica: /
- Odgojna skupina: Bubamare
- Datum izvedbe: /

STRUČNI PODACI

Prethodne aktivnosti:

- razgovor i posjet pulskoj Areni,
- razgovor o ispričanoj legendi koja govori kako su vile izgradile Arenu

CILJ AKTIVNOSTI

- zajedno s djecom napraviti slikovnicu koja je prije svega izvor njihove mašte i kreativnosti te potaknuti ih na zajedništvo i rad u skupini

RAZVOJNE ZADAĆE

Tjelesni i psihomotorički razvoj:

- razvoj fine motorike ruku i šake pri izradi slikovnice
- razvoj koncentracije, pažnje i pamćenja

Socio-emocionalni razvoj:

- poticaj dječje mašte
- razvijati likovnu aktivnost kod djece

Spoznajni razvoj:

- poticaj pažnje i koncentracije

Komunikacijsko-stvaralački razvoj:

- poticaj na govor i izražavanje
- poticaj slobode pri radu

LIKOVNI JEZIK

- Likovni element: crta, boja
- Kompozicijska načela: harmonija, ravnoteža

LIKOVNO PODRUČJE

- Likovna tehnika: kombinirana: akvarel, crtačka: flomaster
- Materijali i pribori: A4 papir, akvarel (vodene boje), kistovi, flomasteri, krpice, čaše za vodu, najlon folija, igla, konac, drvofiks
- Postupci: oslikavanje
- Koleracija: Hrvatski jezik
- Metode: metoda razgovora, metoda demonstracije, metoda usmenog izlaganja

ARTIKULACIJA AKTIVNOSTI

Prvi dan:

UVODNI DIO: Prije samog početka aktivnosti pripremit ću prostoriju za rad. Sve stolove ću obložiti prozirnom najlon folijom, tako da ostanu čisti poslije aktivnosti. Postavit ću papire A4 formata za svako dijete, na sredini svakog stola bit će postavljeni kistovi, flomasteri i vodene boje zajedno sa čašicama za vodu i krpicama. Djecu ću zamoliti da sjednu na pod u formaciji polukruga i započet ću s upoznavanjem. Prvo ću se ja predstaviti i objasniti zašto sam ovdje i što ćemo raditi, a potom će svako dijete reći kako se zove i koliko ima godina. Nakon upoznavanja svi će zajedno poslušati legendu o vilama koje su sagradile Arenu. Nakon odslušane legende zamolit ću ih da zatvore oči i da zamisle u svojim glavama motive iz legende koji su im se najviše svidjeli. Jedno po jedno dijete otići će do stola i sjesti, a ja ću im objasniti kako da ono, što su zamislili u svojim glavama, pretoče na papir, odnosno kako će napraviti svoju slikovnicu.

GLAVNI DIO: Svako dijete ispred sebe ima papir, flomastere i akvarel. Sami ilustriraju svoju slikovnicu koja će im ostati u prostorijama vrtića, tako da kada god požele mogu svi zajedno čitati i prepričavati ono što su sami izradili. Obilazit ću svaku skupinu djece i po potrebi odgovarati na njihova pitanja i pružiti im pomoć, ukoliko je potrebno.

ZAVRŠNI DIO: Pri završetku aktivnosti zamolit ću ih da radove postave u dvije kolone na pod i da ćemo svaki rad zajedno promotriti. Postavljat ću sljedeća pitanja: Kako se zove legenda? Kojom ste tehnikom radili? U čijem radu ima najviše boja? Gdje prevladava više svjetlijih tonova, a gdje tamnijih? U kojem je radu Arena nacrtana bočno, a u kojem odozgo? Kako ljudi mogu promatrati Arenu odozgo? Nakon pitanja i odgovora koje su dali svoje će radove ostaviti da se suše 24 sata i sljedeći dan kada dođem djeca koja su starije dobne skupine zajedno sa mnom će uvezati svoje radove u korice koje sam pripremila za njih. Ostaloj djeci ću se zahvaliti i pohvaliti ih što su bili ustrajni i što su ovu aktivnost napravili najbolje što su mogli.

Drugi dan:

UVODNI DIO: Prije uvezivanja radova koje su napravili pripremit ću stol za daljnji tijek aktivnosti. Stol ću zaštititi najlon folijom, postaviti ću iglu (koju ću držati dalje od dohvata djece), konac, kistove i drvofigs ljepljivo promiješano s vodom tako. Također, na stolu će ih dočekati izrađene korice po mjerama papira na kojima su crtali. Korice su izrađene od dvije ljepljive, debljine 4 milimetra i hrptenog uložka, širine 5 milimetra širok. Sve zajedno presvučeno je papirom, koji sam obojala u zeleno, dok je zadnja korica obojana u žutu boju. Djecu 'nospavače' zamolit ću da donesu sve radove koji su nam potrebni za izradu slikovnice.

GLAVNI DIO: Prije početka aktivnosti djeci ću naglasiti da moraju biti jako oprezni kada drže iglu u rukama da ne bi došlo do nezgode. Započet će uvezivanje svih radova, tako što ću im ja prvo na jednom primjeru pokazati kako treba izgledati, a oni će nakon toga sami uvezivati. Nakon što su uvezali, premazat će ljepljivom prednju i zadnju stranu i sredinu korica, odnosno hrpteni uložak koji će slikovnicu čvrsto držati.

ZAVRŠNI DIO: Nakon uvezivanja i lijepljenja radova zamolit ću ih da sve zajedno ostave da se suši 24 sata kako bi krajnji rezultat ispao najbolje. Za sam kraj zahvalit ću im se što su sudjelovali u ovoj aktivnosti i što su odvojili vrijeme kako bi napravili svoju vlastitu slikovnicu.

11. ZAKLJUČAK

Slikovnica je najvažnija knjiga djeteta jer je ona ta koju dijete prvi puta drži u svojim rukama. Važnost čitanja slikovnica velika je jer kroz nju dijete stvara predodžbu o svijetu u koji treba zakoračiti. Također, slikovnica potiče maštu, razvija razne djetetove funkcije i, što je najvažnije, potiče ljubav prema čitanju. Kroz povijest slikovnica se mijenjala i svakodnevnim ulaganjem u ilustracije i književnost ona je postajala novo sredstvo za učenje od malih nogu. Današnje tržište nudi širok izbor slikovnica, međutim, najnovije slikovnice nisu uvijek i najkvalitetnije, stoga trebamo pažljivo birati što ćemo djetetu dati da čita jer i sami autori i ilustratori imaju veliku odgovornost kada je riječ o kvalitetnoj slikovnici za djecu. Roditelji i odgajatelji su ti koji vode dijete kroz svijet slikovnica, stoga pravilan izbor i razne aktivnosti ključne su u dobroj realizaciji slikovnice.

Djeca će uvijek razvijati maštu kroz razne vrste učenja i poticaja, stoga slikovnica, kao prva i najvažnija knjiga djeteta, treba biti kvalitetna kako bi što bolje usmjerili djecu u svijet čitanja i učenja kroz zabavu jer zabava je glavni pokretač svega lijepoga što jedno dijete može stvoriti.

12. LITERATURA

Knjige:

1. Batinić, Š., Majhut, B. (2000.) Počeci slikovnice u Hrvatskoj, U: Javor R., Kakva je to knjiga slikovnica, Knjižnice grada Zagreba, Zagreb.
2. Batinić, Š., Majhut, B. (2001.) Od slikovnjaka do Vragobe - hrvatske slikovnice do 1945., Hrvatski školski muzej, Zagreb.
3. Čačko, P. (2000) Slikovnica, njezina definicija i funkcije. U: Kakva je knjiga slikovnica, Knjižnice grada Zagreba, Zagreb.
4. Čičko, H. (2000) Dva stoljeća slikovnice. U : Kakva knjiga je slikovnica : zbornik priredila Ranka Javor, Knjižnice grada Zagreba, Zagreb.
5. Hameršak, M., Zima D. (2015.) Uvod u dječju književnost, Leykam international, Zagreb.
6. Hlevnjak, B. (2000) Kakva je to knjiga slikovnica. U: Kakva je knjiga slikovnica, Knjižnice grada Zagreba, Zagreb.
7. Javor, R. (2000) Kakva je knjiga slikovnica: zbornik, Knjižnice grada Zagreba, Zagreb.
8. Kovač-Prugovečki, S., Zalar, D., Zalar, Z. (2009) Slikovnica i dijete: kritička metodička bilježnica 2, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb.
9. Mesaroš, F. (1971) Grafička enciklopedija, Tehnička knjiga, Zagreb.
10. Posilović, A. (1986) Knjiga u životu predškolskog djeteta. U: Kutić slikovnica: priručnik za osnivanje i rad, Naša djeca, Zagreb.
11. Potisk, V. (1997) Grafička dorada: priručnik za grafičare, Školska knjiga, Zagreb.
12. Primožić, J. (1975) Tehnološki priručnik za grafičare, NIP Štampa, Osijek.

Mrežne stranice:

1. Balić-Šimrak A., Narančić Kovač S. (2011.) Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama. *Dijete, vrtić, obitelj*, 17 (66), str. 10 – 12. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/124188> (pristupljeno 6.10.2021.).

2. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=56388> (pristupljeno 6.10.2021.).

3. Istrapedia, istarska internetska enciklopedija. Dostupno na: <https://www.istrapedia.hr/hr/natuknice/1691/legenda-o-vilama-koje-su-sagradile-arenu>, (pristupljeno 20.9.2021).

4. Kokolari M. (2017.) *Hrvatska slikovnica do 1945.* 11 (21), str. 151 – 156. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/294746> (pristupljeno 6.10.2021.).

5. Kovač Narančić S., Majhut B., Batinić Š.,(2018.) Hrvatska slikovnica do 1945. *Anali za povijest odgoja* 15 / 16 (39 / 40), 15 / 16, str. 179 – 181. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/205121> (Pristupljeno 6.10.2021.)

6. Majhut B. (2013.) Počeci hrvatske slikovnice. *Dijete, vrtić, obitelj* 19 (71), str. 20 – 22. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/145409> (Pristupljeno 6.10.2021.)

7. Miljan Z. (2013.) Dječje radosti 19. stoljeća – slikovnica – edukativna dječja igračka. *Povijest u nastavi* 21 (1), str. 1 – 21. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/120404> (Pristupljeno 6.10.2021.)

8. Šišanović I. (2011.) Odgojno – obrazovna vrijednost slikovnice. *Dijete, vrtić, obitelj* 17 (66). Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/124183> (Pristupljeno 6.10.2021.)

13. POPIS PRIMJERA

Primjer 1: knjiga Ivane Brlić – Mažuranić, *Dječja čitanka o zdravlju*, (pristupljeno: 14.9.2021.)

<http://library.foi.hr/lib/knjiga.php?sqlid=70&H=&E=&lok=&zbi=&sqlx=80018>

Primjer 2: knjiga Jana Amosa Komensky, *Orbis sensualium pictus*, (pristupljeno: 14.9.2021.)

[https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Joh._Amos_Comenii_Orbis_sensualium_pictus_\(1714\)](https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Joh._Amos_Comenii_Orbis_sensualium_pictus_(1714))

Primjer 3: knjiga Friedricha Justina Bertucha, *Bilderbuch für Kinder*, (pristupljeno 14.9.2021.)

<https://www.abebooks.co.uk/Bilderbuch-Kinder-1-Bertuch-Friedrich-Justin/6122331439/bd>

Primjer 4: knjiga Heinricha Hoffmanna, *Der Struwwelpeter*, (pristupljeno 14.9.2021.)

<https://proleksis.lzmk.hr/46190/>

Primjer 5: fotografije staroegipatskog pečata u obliku skarabeja, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 6: fotografija egipatskog papirusa, (pristupljeno 19.9.2021.)

<https://www.plantagea.hr/fitoterapija/egipat-i-mezopotamija/>

Primjer 7: fotografija biljke papirusa, (pristupljeno 19.9.2021.)

<https://impulsportal.net/index.php/zanimljivosti/svastara/6543-papirus>

Primjer 8: fotografija Kamishibaija s dva pripovjedača, (pristupljeno 21.9.2021.)

<https://kozlici.hr/kamisibaj/>

Primjer 9: fotografija Kamishiabija, (pristupljeno 21.9.2021.)

<https://kozlici.hr/kamisibaj/>

Primjer 10: fotografije ručno izrađene kutije za Kamishiabi, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 11: knjiga Hrvoja Hitreca, *Petrica Kerempuh*, (pristupljeno 14.9.2021.)

<https://ezop-antikvarijat.hr/hrvoje-hitrec-petrica-kerempuh-velike-slikovnice-4/>

Primjer 12: knjiga *Sveti Nikola u Jugoslaviji*, (pristupljeno 14.9.2021.)

<https://vdocuments.mx/sv-nikola-u-jugoslaviji.html>

Primjer 13: knjiga Vekoslava Grynaeusa, *Mala obrazna Biblija* (pristupljeno 14.9.2021.)

<https://hrcak.srce.hr/file/358409>

Primjer 14: knjiga Heinricha Hofmanna, *Mala zorna obuka* (pristupljeno 14.9.2021.)

<https://digitalnezbirke.kgz.hr/?pr=i&id=18265>

Primjer 15: knjiga Lavoslava Hartmana, *Domaće životinje i njihova korist* (pristupljeno 14.9.2021.)

<https://www.kkozina.mojweb.com.hr/o-nakladnistvu/razvoj-djecjeg-nakladnistva-u-hrvatskoj/>

Primjer 16: knjiga Ivane Brlić – Mažuranić, *Priče iz davnina* (pristupljeno 14.9.2021.)

https://books.google.hr/books/about/Price_Iz_Davnina.html?id=GKqiAQAACAAJ&source=kp_cover&redir_esc=y

Primjer 17: knjiga Grigora Viteza, *A zašto ne bi...* (pristupljeno 15.9.2021.)

<https://sites.google.com/site/ivanvitezatelierilustracije/slikovnice>

Primjer 18: knjiga Simoa Matavulja, *Bakonja fra Brne* (pristupljeno 15.9.2021.)

<https://www.antikvarijatz.hr/knjige/bakonja-fra-brne/13541/,pristupljeno>

Primjer 19: fotografija splitskog evanđelista (pristupljeno 15.9.2021.)

<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=57467>

Primjer 20: fotografija kopčane brošure (pristupljeno 20.9.2021.)

https://www.reddit.com/r/bookbinding/comments/jffb2r/notebooks_with_buckle_closure/

Primjer 21: fotografija šivane brošure mekog uveza (pristupljeno 20.9.2021.)

<https://www.pasanec.hr/meki-uvez-knjiga-2/>

Primjer 22: fotografija tvrdo uvezane knjige s ravnim hrptom, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 23: fotografija tvrdo uvezane knjige s džepovima, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 24: fotografija tvrdo uvezane knjige sa zaobljenim hrptom i kutijom, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 25: slikovnica Noela Šurana, *Ča je to*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 26: fotografije kataloga Egiptata i antičke Istre u očima djeteta, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 27: slikovnica Sanje Pilić, *Odveži, zaveži i igray se*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 28: slikovnica Filipa Kozine, *Vatrogasac Šime*, fotografija: Anita Pehar

Primjer 29: slikovnica Tonya Pottera, *Brojanje*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 30: slikovnica Filipa Kozine, *Sva djeca svijeta znaju koliko je sati!*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 31: slikovnica Ellie Boulwood, Hannah Cockayne i Kylie Hamley, *Promotri, dodirni i osjeti*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 32: slikovnica Đurđice Šokote, *Osjeti, slušaj! Moji ljubimci*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 33: slikovnica *Domaće životinje: Knjiga sa slagalicama*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 34: slikovnica Jessie Forda, *Moja prva kutija za alat*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 35: slikovnica Zlate Kolarić Kišur, *Moj zeko*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 36: slikovnica *Ja i moja ptica duše*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 37: slikovnica *Strašna priča*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 38: slikovnica *Rimska prehrana*, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 39: slikovnica *Čarolija s vilama* naslovna korica, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 40: slikovnica *Čarolija s vilama* unutrašnja naslovna korica i 1. stranica, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 41: slikovnica *Čarolija s vilama* unutrašnja korica, 2. i 3. stranica, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 42: slikovnica *Čarolija s vilama* unutrašnja korica, 4. i 5. stranica, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 43: slikovnica *Čarolija s vilama* unutrašnja korica, 6. i 7. stranica, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 44: slikovnica *Čarolija s vilama* unutrašnja korica, 8. stranica, fotografirala: Anita Pehar

Primjer 45: slikovnica *Čarolija s vilama* zadnja strana korica slikovnice, fotografirala: Anita Pehar

SAŽETAK

Postoji mnogo vrsta slikovnica, u odnosu na od njihovu funkcija do same upotrebe. Ovim radom željela sam prikazati koliko ima mogućnosti kada se govori o slikovnicama i načinima njihova uveza. Stečenim znanjem, koje sam pretočila u završni rad, željela sam prikazati kako može izgledati slikovnica koja je ručno izrađena, i to bez teksta, samo s popratnim slikama koje kod djeteta pobuđuju maštu i kreativnost. Također, htjela sam pobliže prikazati koje sve vrste uveza postoje i na koji način se mogu koristiti slikovnice u radu s djecom.

Ključne riječi: uvez, slikovnica, izrada slikovnice

SUMMARY

There are many types of picture books depending on their functions and the use itself. With this paper, I wanted to show how many possibilities arise when talking about picture books and their ways of binding. With my acquired knowledge, which I translated into the final work, I wanted to show what a picture book that is handmade without text can look like, only with accompanying pictures that stimulate the child's imagination and creativity. I also wanted to show more closely what kinds of bindings exist and how we can utilize picture books for working with children.

Keywords: binding, picture book, picture bookmaking